

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти Магістр

на тему: «Методика складання фінансової звітності та аналіз фінансового стану
суб'єктів малого підприємництва»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
спеціальності 071 Облік і оподаткування
ступеня вищої освіти Магістр
групи 1
Ілларіонова К. І.
Керівник: Лега О. В.

Полтава - 2022 року

ЗМІСТ

	ст.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	9
1.1. Теоретичні основи складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.....	9
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення..	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	21
2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства.....	21
2.2. Підготовка облікових даних для складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва	24
2.2. Порядок складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва.....	28
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	39
3.1. Аналіз майна і джерел формування капіталу	39
3.2. Оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.....	48
3.3. Аналіз доходів, витрат, фінансових результатів та рентабельності діяльності суб'єкта малого підприємництва.....	55
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Актуальність теми. Малий і середній бізнес в Україні є тим динамічним елементом, який швидше адаптується до війни, ніж адаптовувався до пандемії COVID-19. З моменту повномасштабного вторгнення росії на нашу землю в країні було зареєстровано майже 150 тисяч нових бізнесів, з яких 132 тисячі – це фізичні особи-підприємці.

Спектр напрямків діяльності малого та середнього бізнесу з 24 лютого значно змінились. Станом на кінець серпня найбільше реєструють підприємців, які пов'язані з роздрібною та оптовою торгівлею: їх частка складає 30 відсотків від усіх нових ФОПів, відкритих за півроку війни. У топі ж нових підприємств, які зареєстровані у вигляді юридичних осіб – соціальна допомога, оптова торгівля та діяльність громадських організацій.

Звітні показники є важливим джерелом інформації, на основі яких виявляються резерви підвищення ефективності виробництва та зростання прибутковості, обґрунтовуються заходи, що дозволяють у майбутньому уникнути недоліків, які мали місце в минулих звітних періодах.

Будь-які узагальнення результатів господарської діяльності підприємств з метою виявлення характерних тенденцій їх розвитку проводяться на основі обробки матеріалів звітності.

Для прийняття правильних управлінських рішень повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Одержана інформація відображається в обліку та фінансовій звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку. В даній звітності наводиться дані про майновий стан суб'єкта господарювання та результати його діяльності. Фінансова звітність малого підприємства складається з Балансу (форма 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма 2-м). Зміст, форма та порядок формування показників зазначених форм звітності регламентується НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова

звітність». Отже роль надзвичайно важлива, що і пояснює актуальність вибраної теми.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та прикладних проблем ведення обліку та складання звітності суб'єктів малого підприємництва зробили: Буряк Л.Д., Варналій З.С., Гоголь Т. А., Гриньова В.М., Жидєєва Л.І., Коробко О. М., Кузьома В. В., Муравйов А.І., Олефіренко О.М., Подолянчук О. А., Соколова Л. В., Шеверя Я.В., Шпак В.І. та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування порядку складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва та використання її в управлінні, надання пропозицій і рекомендацій щодо її удосконалення методики.

Для досягнення мети в роботі поставлено такі завдання:

- уточнити зміст та місце фінансової звітності малих підприємств в системі інформаційного забезпечення прийняття рішень;

- проаналізувати принципи, вимоги та якісні характеристики складання фінансової звітності малих підприємств відповідно Національних та Міжнародних нормативних документів;

- розкрито нормативно-правове регулювання та концептуальні основи фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва;

- характеристика організаційно-господарської діяльності ТОВ «Відрядження» та постановки облікової роботи;

- ознайомитися із порядком складання фінансової звітності досліджуваного підприємства;

- вивчити порядок використання звітної інформації для аналізу фінансового стану;

здійснено аналіз показників фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва;

- обґрунтовано використання даних аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва в управлінні.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження фінансова

звітність суб'єкта малого підприємництва та її використання в управлінні. Предметом дослідження комплекс теоретичних, організаційно-методичних положень і практика складання фінансової звітності та використання її даних для аналізу фінансового стану.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи нами використані наступні методи наукового дослідження: групування – при визначенні основних ознак об'єкта дослідження; порівняння – для виявлення відмінностей та спільних ознак господарських та облікових процесів, що досліджуються; аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження, для ділення його на складові; розрахунковий – для розрахунку основних показників аналізу звітності; відносних величин – для визначення зміни рівня основних показників балансу, які характеризують досліджувані процеси.

До інформаційних джерел слід віднести: навчальні посібники, монографії, підручники, матеріали всеукраїнських та міжнародних конференцій, нормативні та законодавчі документи України, інформація фінансової звітності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

Наукова новизна одержаних результатів:

1) класифіковано ознаки видів активів (майна) за різними ознаками використовується в оцінюванні фінансового стану суб'єктів господарювання. Наприклад, ознака класифікації активів за характером участі в господарському процесі та швидкістю обороту використовується в аналізі майнового стану підприємства; за джерелами формування – в аналізі фінансової стійкості; за рівнем ліквідності – в аналізі ліквідності балансу. Результати аналізу активів мають важливе значення, оскільки використовуються в оцінці величини та структури майна, платоспроможності та фінансової стійкості;

2) доведено, що економічна потужність малого підприємництва залишається на традиційно низькому рівні. В структурі економіки країни малі підприємства (80% загальної кількості підприємств) приносять в економіку лише 19% доходу. Навантаження з єдиного податку для малих підприємств є ідентичним навантаженню зі сплати податку на прибуток середніх підприємств,

що засвідчує відносно рівні умови оподаткування малого та середнього бізнесу в Україні;

3) встановлено, що ретельна підготовка до складання фінансової звітності - передумова забезпечення її якості. Наведено покроковий алгоритм підготовки та складання фінансової звітності. Використання побудованого алгоритму може бути використано для складання фінансової звітності та забезпечить користувачів якісним підґрунтям для прийняття управлінських рішень.

Практичне значення одержаних результатів полягає в систематизації основних підходів та визначенні рекомендацій, наведених в кваліфікаційній роботі, дотримання яких може покращити процес формування фінансової звітності підприємства.

Апробації результатів дослідження. Підсумки наукового дослідження доповідались, обговорювались автором й одержали схвалення на засіданні науково-практичної конференції студентів за результатами проходження виробничих практик (м. Полтава, ПДАУ, осінь 2021 р., м. Полтава, ПДАУ, весна 2022 р.), IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» (м. Полтава, ПДАУ, 7 грудня 2021 р.), I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу» (м. Кам'янець-Подільський, 01 лютого 2022 р.).

Публікації. Основні положення дослідження викладено у 4 працях:

1. «Новації справляння податку на прибуток».
2. «Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні».
3. «Оцінка стану та структури активів підприємств».
4. «Алгоритм підготовки до складання фінансової звітності».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Теоретичні основи складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва

У умовах військового стану розвиток малого та середнього бізнесу повинен бути основним напрямком політики економічного розвитку держави, оскільки це допомагає вирішувати питання та проблеми як соціально-економічного, так і суспільного характеру в Україні. В умовах подолання кризових явищ в Україні вітчизняний уряд повинен розуміти важливість розвитку малого та середнього підприємництва, а особливо діяльність фізичних осіб-підприємців (ФОПів), їх роль та місце у формуванні економіки країни [61].

Великий бізнес, насправді, не очікує від держави фінансової підтримки, адже розуміє, що тій і самій зараз важко, а фінанси потрібні для забезпечення перемоги у війні. Проте, така фінансова підтримка важлива для мікро- та малого бізнесу, адже у них запасу міцності було значно менше. Розглядаючи зазначимо, що для підприємців важливою є стабільність економічних правил гри в країні, щоб у цих складних умовах правила та процедури роботи не змінювались кардинально [8].

Фінансові ресурси організації - це сукупність джерел коштів (власних грошових доходів і надходжень ззовні), які акумулюються організацією з метою здійснення всіх видів діяльності, а саме для виконання фінансових зобов'язань організації, фінансування поточних витрат, витрат на розширення виробництва. Загальні критерії діагностики до суб'єктів малого підприємництва повинні коректуватися при визначенні їх значень і меж.

Полею для аналізу фінансової безпеки діяльності малого підприємництва, служить їх фінансова звітність - компонент системи інформаційного забезпечення процесу управління і прийняття рішень користувачами (рис. 1.1).

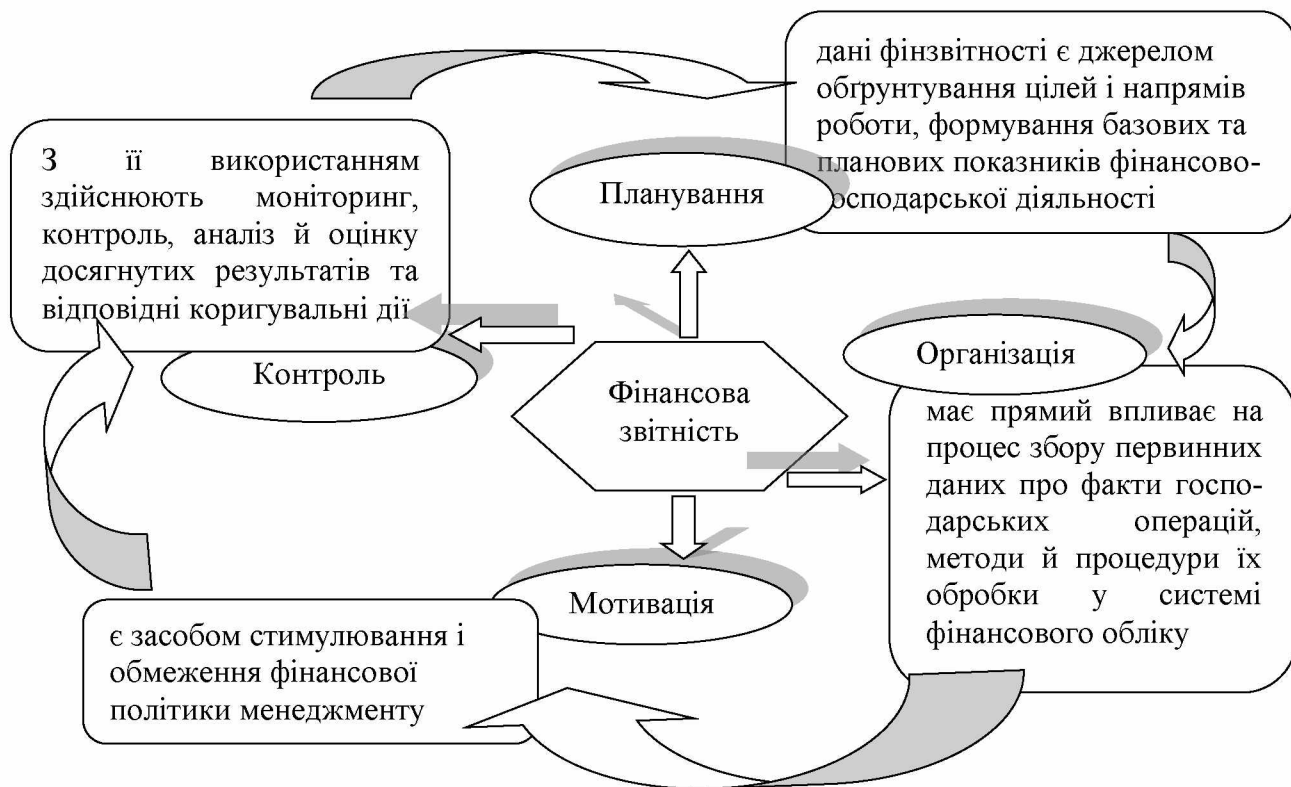

Рис. 1.1. Фінансова звітність у системі управління підприємством

Отже, значення фінансової звітності для зовнішніх користувачів є беззаперечним. На мікрорівні інформація фінансової звітності є підставою для прийняття рішень щодо вкладання коштів в активи і цінні папери, фінансування господарської діяльності, надання позик. На макрорівні це інформаційна база формування показників макроекономічної ефективності, статистичних спостережень, управління розвитком галузей і регіонів [1].

Суб'єктами фінансової звітності виступають укладачі (облікові працівники й менеджери), користувачі (власники, інвестори, кредитори, контрагенти, держава, громадськість та ін.) та регулятори (органи державної влади, професійні організації, які регулюють облік і звітність). Кожен з них має свої інтереси. Під інтересом суб'єктів фінансової звітності варто розуміти реальну причину економічних дій, усвідомлену потребу, яку можна виразити і задовольнити через механізм фінансової звітності. Між інформацією для менеджменту підприємства й інформацією для зовнішніх користувачів існують певні відмінності. Тому обсяг і надійність фінзвітності залежить, перш за все, від менеджменту та його інтелектуальної чесності щодо користувачів – рис. 1.2.

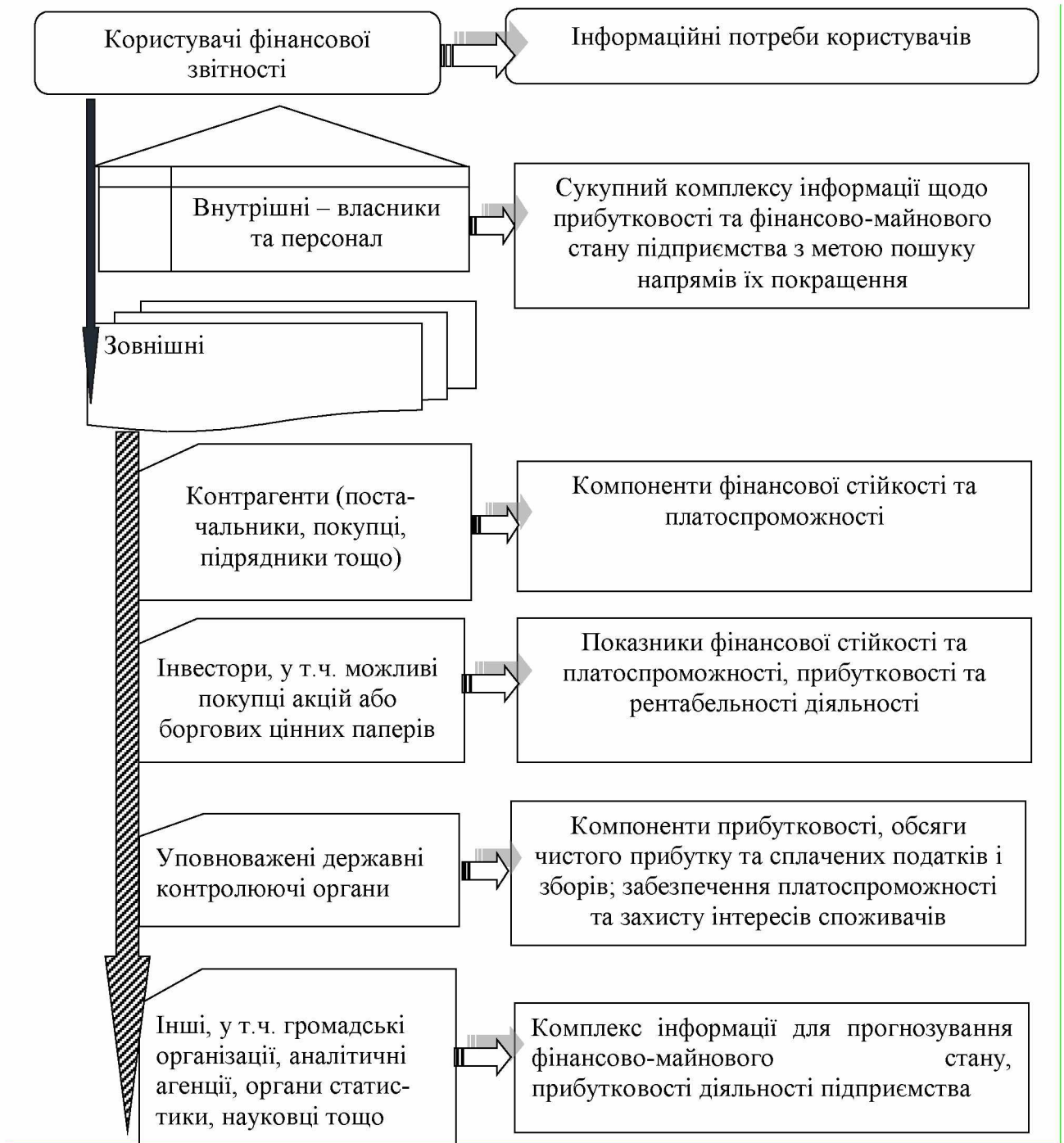

Рис. 1.2. Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності

Із рис. 1.2 слідує, що інтереси користувачів дещо різняться, та все ж переважно задовольняються одним комплексним пакетом фінансових показників – ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності, прибутковості та рентабельності.

Для задоволення інтересів користувачів правильною та достовірною інформацією, при складанні фінансової звітності необхідно дотримуватися

принципів складання фінансової звітності. Оскільки, під час впровадження в українську облікову практику НП(С)БО декларувалося, що вони не будуть суперечити МСФЗ [21], проведемо порівняння принципів підготовки за НП(С)БО та МСБО – табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Принципи підготовки фінансової звітності за МСБО та чинного законодавства України

МСБО	НП(С)БО 1 [32]	Закон України «Про бухоблік і фінзвітність» [49]	Примітка
1	2	3	4
Достовірне подання та відповідність МСФЗ (має достовірно розкривати фінансовий і майновий стан суб'єкта господарювання, відповідаючи вимогам МСФЗ)			Даний принцип відповідає більше вимогам НП(С)БО 1 та Закону України
Безперервність			
складати фінзвітність, виходити з припущення, що діяльність триватиме й надалі, при чому безперервно	оцінку активів і зобов'язань проводити, виходячи з припущення, що діяльність триватиме далі		У МСБО мова йде про процес формування звітності, у НП(с)БО про оцінку при складанні фінзвітності
Нарахування в бухгалтерському обліку визнання статті звітності, якщо її елементи відповідають умовам визнання	Історична (фактична) собівартість пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання	-	У вітчизняній практиці принципи та правила нарахування є дещо ширші, оскільки регулюють оцінку активів, пасивів, доходів та витрат. Міжнародна практика більш лаконічна, і говорить про обов'язковість визнання за відповідних умов.
	Нарахування		
	доходи і витрати відображаються в бухобліку та фінзвітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження або сплати грошових коштів		
	Обачність методи оцінки, що запобігають заниженню оцінки зобов'язань і витрат та завищенню оцінки активів і доходів	-	

1	2	3	4
Згортання можливість згортати лише ті статті, невідображення яких не справить істотного впливу на прийняття рішень	Повне висвітлення – повинна відображатися вся інформація про фактичні та потенційні наслідки операцій, яка може вплинути на рішення, прийняті її основі		Принципи говорять про різні правила, але суть одна – відображення в повному обсязі інформації, яка впливає на рішення
Частота звітності подається за однакові звітні періоди.	Періодичність –розподіл діяльності на певні періоди. За які подається фінзвітність	-	Визначено, що фінзвітність подається за рівні періоди (частота, періодичність)
Порівняльна інформація наводяться всі аналогічні показники за звітний і попередній період	Превалювання сутності над формою операції повинні обліковуватися відповідно до їхньої сутності, а не лише виходячи з юридичної форми Єдиний грошовий вимірник вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства та показників фінзвітності в єдиній грошовій одиниці		Міжнародна практи- ка вимагає порівнян- ня статей, вітчизняна – відображення ін- формації по суті та в єдиному грошовому вимірнику
Послідовність подання зберігається подання та класифікація статей від одного періоду до іншого	Послідовність застосування із року в рік обраної облікової політики		Міжнародна практи- ка вимагає повторення статей, вітчизняна – застосування однієї і тієї ж облікової політики
-	Автономність підприємство - юрособа, що відокремлена від власників	Автономність підприємство - юрособа, відокремлена від її власників; особисте майно та зобов'язання власників не відображається у фінзвітності	Даний принцип передбачений лише вітчизняною практикою
-	-	інші принципи, визначені МСБО та НП(С)БО	

Організаційно-методичні засади складання та використання фінансової звітності залежно від розміру підприємства [21], відображено в табл. 1.2.

Отже, узагальнення облікової інформації у фінансовій звітності малого підприємства є завершальною стадією облікового процесу.

Організаційно-методичні засади складання та використання фінансової звітності

Суб'єкти підприємництва	Мікропідприємство	Мале підприємство	Середнє підприємство	Велике підприємство
Мета звітності	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття рішень про фінансовий стан, доходи, витрати і результати діяльності та рух грошових коштів підприємства			
Користувачі	Зовнішні: постачальники, покупці, інші дебітори та кредитори, банківські установи, інвестори, податкові органи, органи державного керування, органи статистики, преса, інформаційні агентства. Внутрішні: власники, керівники підприємства, підрозділів, менеджери, працівники, акціонери, профспілка.			
Склад річної фінансової звітності	Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва: 1) форма № 1-мс; 2) форма № 2-мс	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва: 1) форма № 1-м; 2) форма № 2-м	1) форма № 1; 2) форма № 2»; 3) форма № 3 (за прямим методом)» або форма № 3 (за непрямим методом)»; 4) форма № 4; 5) форма № 5; 6) форма № 6.	
Нормативний документ	П(С)БО 25		НП(С)БО 1	
Можливості використання	Експрес-аналіз майнового стану підприємства Аналіз платоспроможності Аналіз фінансової стійкості Аналіз ділової активності Прогнозування прибутковості діяльності та/ або прогнозування збанкрутства		Оцінка майнового стану Оцінка фінансового потенціалу (ліквідності, платоспроможності, фінстійкості) Аналіз ділової активності Аналіз руху грошових коштів; Оцінка ймовірності неплатоспроможності та банкрутства Оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості	

Тема дослідження кваліфікаційної роботи присвячена методиці складання фінзвітності малих підприємств, яким є ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ»

Фінзвітність малого підприємства, як і ТОВ «ВХХХХХХХХХХХ», складається з Балансу (форма 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма 2-м). В даній звітності наводиться дані про майновий стан суб'єкта господарювання та результати його діяльності.

Зміст, форма та порядок формування показників зазначених форм звітності регламентується НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [42].

На рис. 1.3 наведено структуру Балансу, яка є складовою фінансової

звітності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

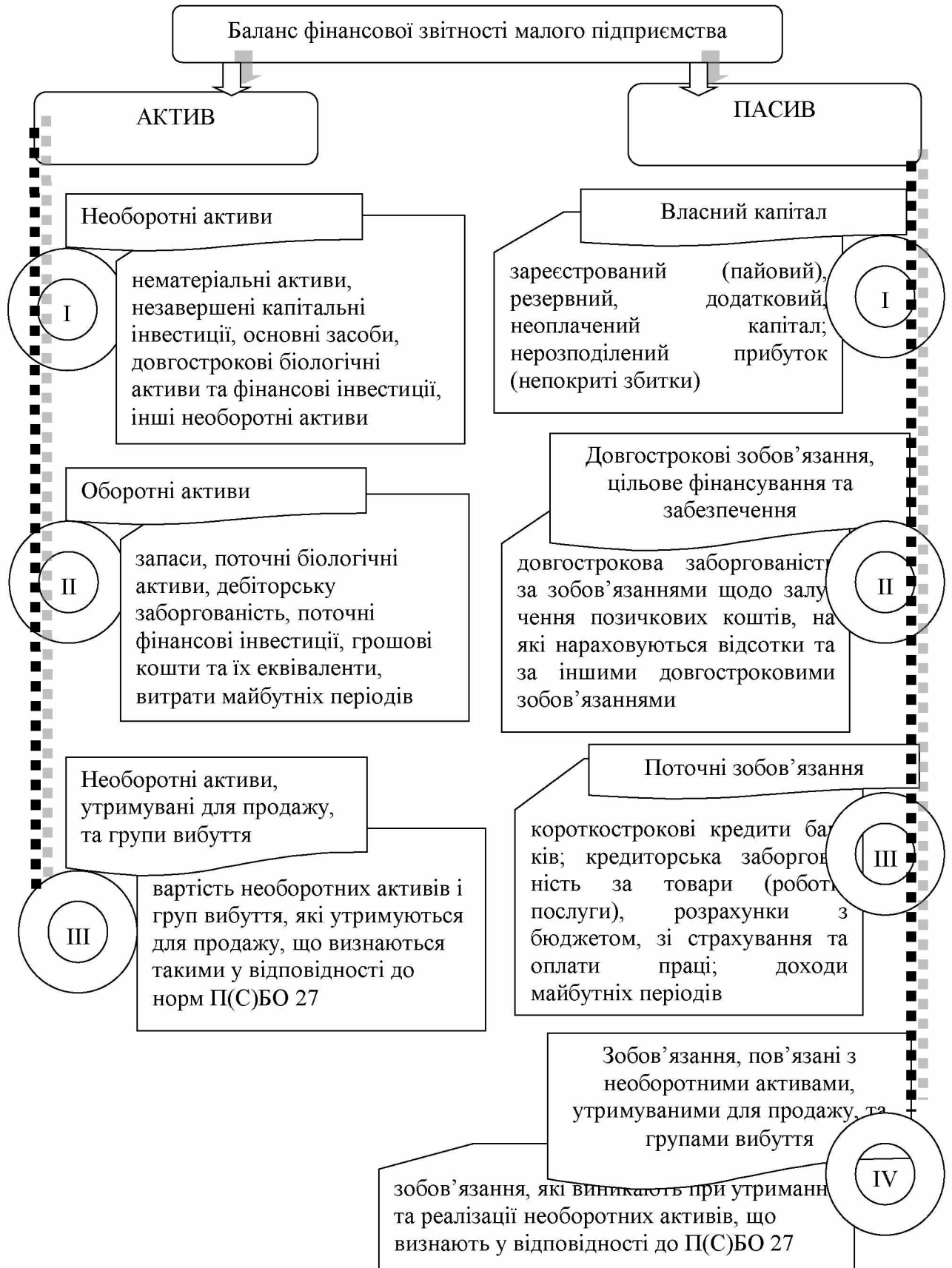

Рис. 1.3. Структура Балансу фінансової звітності малого підприємства у відповідності до норм НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»

Другою складовою фінансової звітності малого підприємства є Звіт про фінансові результати (форма 2-м), в якому наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки (чи збитки) від діяльності господарюючого суб'єкта за звітний період.

Найголовнішим показником даної форми звітності є кінцевий фінансовий результат, який цікавить усіх користувачів облікової інформації та свідчить про результативність здійснення господарської діяльності підприємства незалежно від форми власності [47].

Фінансові результати діяльності не лише визначають сьогоdnішній стан суб'єкта господарювання, а й вказують на його можливості в перспективі. Звіт про фінансові результати малого підприємства не поділений на розділи, а містить лише загальний перелік статей.

З метою підвищення інформативності фінансової звітності малого підприємства, доцільно було б внести такі пропозиції: дозволити суб'єктам малого бізнесу самостійно обирати перелік статей, які наводяться у звітності, адже через особливості діяльності таких підприємств деякі статті є недоречними; зробити обов'язковим послідовне дотримання принципу суттєвості інформації, що поки є неможливим через фіксований перелік статей звітності.

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Регулювання процесу ведення бухобліку на підприємствах є передумовою формування якісної, повної та достовірної облікової інформації, сутність якого не обмежується достовірністю та відповідністю вимогам законодавства.

Отже, нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та складання фінзвітності є одним з актуальних питань.

В основі складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва

лежать певні концептуальні основи. Так, в Концептуальній основі фінзвітності обґрунтовано, що оскільки фінансові звіти складаються багатьма суб'єктами господарювання і надаються зовнішнім користувачам у різних країнах світу, можуть виглядати подібними але відрізняються один від одного, використовують різні елементи, для того щоб зменшити ці розбіжності шляхом гармонізації регулюючих положень, стандартів бухгалтерського обліку та процедур, розроблено відповідні засади, які мають враховуватися при складанні фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва [65].

Ці засади враховуються і в процесі нормативно-правового регулювання складання фінзвітності. Нормативне регулювання дослідимо за юрислюю правових актів, які регулюють процедуру складання фінзвітності. У цьому випадку уся система нормативних актів виглядає наступним чином (рис. 1.4).

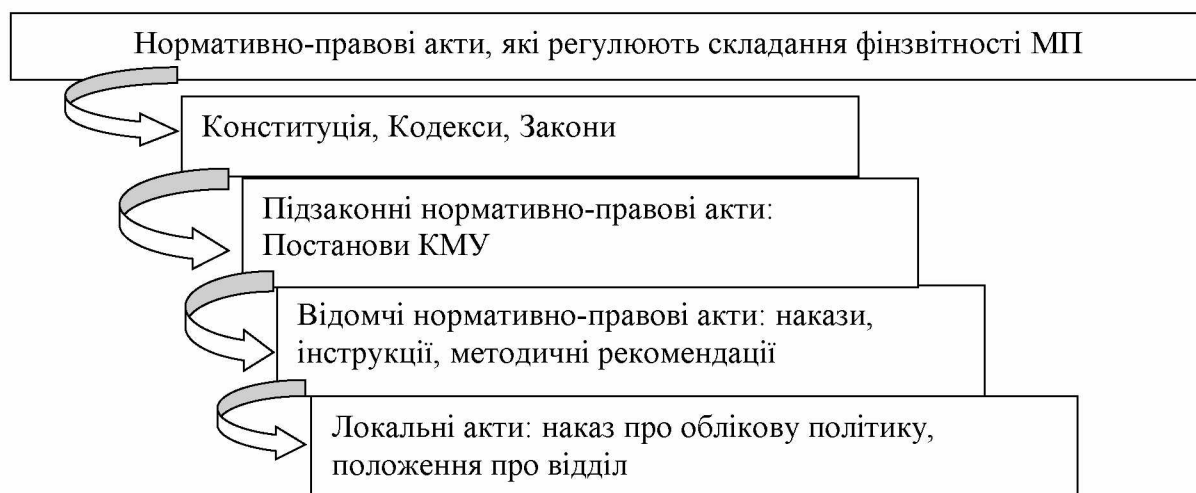

Рис. 1.3. Узагальнення рівнів нормативно-правових актів, які регулюють складання фінзвітності МП за юридичною силою

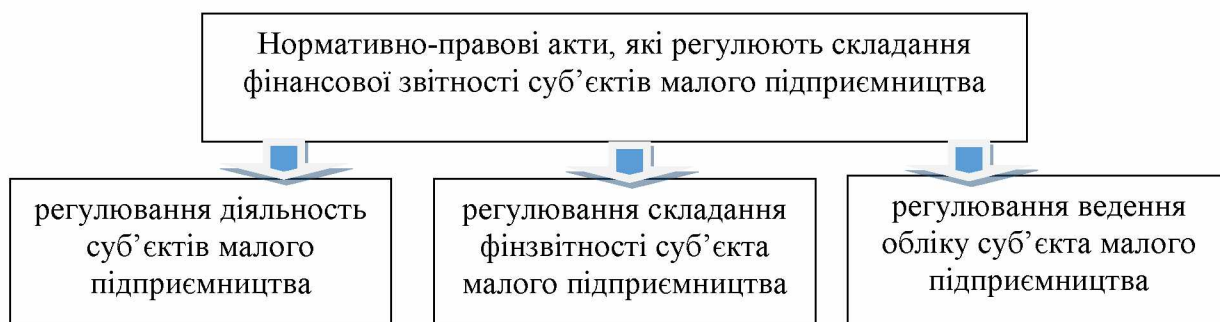

Рис. 1.4. Узагальнення рівнів нормативно-правових актів, які регулюють складання фінзвітності МП за змістом

Узагальнюючи законодавчі та нормативно-правові акти щодо порядку підготовки та подання фінзвітності малими підприємствами, представимо їх у вигляді табл. 1.3.

Таблиця 1.3

**Узагальнення основних елементів правового поля складання «Балансу
(Звіту про фінансовий стан)»**

Питання, що регулюються	Нормативне джерело	
	Назва	Номер
1	2	3
Закон найвищої юридичної сили. У частині МП визначено загальні умови для ведення бізнесу	Конституція України [22]	
Кодекси України		
Порядок ведення обліку і звітності підприємства (п. 71.1 ст. 71); обов'язковість проведення інвентаризації майна для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, надавати фінзвітність відповідно до вимог закону та їх установчих документів (п. 145.6 ст. 145). визначення критеріїв віднесення суб'єктів підприємництва до малих	Господарський [7]	
Регулювання договірних правовідносин, у частині МП визначено умови реєстрації фізосіб як підприємців та юросіб	Цивільний [62]	
Норми ПКУ визначають, що платник податків зобов'язаний: подавати ..... фінансову звітність (пп. 16.1.5 п. 16.1 ст. 16). У частині МП визначено принципи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, а також порядку подання фінансової та податкової звітності	Податковий [34]	
Закони України		
Регулювання процедури реєстрації юр- та фізосіб-підприємців, які відносяться до категорії малих	Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [51]	
Регулювання відносин у сфері державної реєстрації юросіб, їхньої символіки, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізосіб - підприємців.	Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [53]	
Визначено підприємства, в яких перевірка річної фінансової звітності є обов'язковою, при цьому форми фінансової звітності мають бути перевірені та оприлюднені на сайті підприємства	Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [48]	
Законодавчо закріплені засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні; визначення критеріїв віднесення суб'єктів підприємництва до малих	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [49]	

1	2	3
Національні Положення (Стандарти) бухгалтерського обліку		
Загальні питання		
розкрито мету, склад, форми, принципи підготовки фінзвітності, вимоги, які висуваються до її визнання, порядок розкриття елементів фінансової звітності	Загальні вимоги до фінансової звітності	1 [32]
узагальнено правила виправлення помилок, а також внесення змін у фінансовій звітності та порядок їх розкриття, в т.ч. малих підприємств	Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах	6 [35]
встановлені зміст та форми № 1-м і № 2-м як складових Фінансового звіту малого підприємництва та № 1-мс і № 2-мс – для суб'єктів малого підприємництва, що подають Спрощений фінансовий звіт	Спрощена фінансова звітність	25 [42]
Питання в частині окремих об'єктів обліку – ці Положення розкривають засади формування в бухобліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про:		
основні засоби (рахунок 10), ІНМА (рахунок 11), незавершені капітальні інвестиції (субрахунки 151, 152, 153)	Основні засоби	7 [36]
нематеріальні активи (рахунок 12) і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи (субрахунок 154)	Нематеріальні активи	8
запаси (рахунки 20, 22, 25, 26, 28 та інші)	Запаси	9 [37]
дебіторську заборгованість (рахунки 36, 37 та інші)	Дебіторська заборгованість	10 [38]
зобов'язання (рахунки, які відображають довгострокові та поточні зобов'язання)	Зобов'язання	11 [39]
оренду необоротних активів	Оренда	14
доходи підприємства (7 клас рахунків)	Дохід	15 [40]
витрати підприємства (8 та 9 клас рахунків)	Витрати	16 [41]
про виплати працівникам у грошовій і не грошовій формах (рахунок 66)	Виплати працівникам	26 [43]
про біоактиви і про одержані в процесі їх біоперетворень додаткові біоактиви й сільгосппродукцію (рахунки 16, 21, 27 та інші)	Біологічні активи	30
Інші нормативні документи, що регулюють порядок складання фінзвітності		
Порядок організації роботи з первинними документами: створення, прийняття, відображення у бухобліку; регулювання зберігання первинних документів, облікових регістрів, звітності підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [44]	
Призначення і порядок ведення рахунків бухобліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності юросіб, які складають фінзвітність	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій [18]	
Встановлено спрощений перелік рахунків бухобліку, дані яких використовуються в процесі складання фінзвітності малих підприємств	Спрощений план рахунків бухгалтерського обліку [52]	

1	2	3
Узагальнено правила та порядок проведення інвентаризації, оформлення її результатів для відображення у фінзвітності	Положення «Про інвентаризацію активів і зобов'язань» [45]	
Порядок застосування малими підприємствами регістрів бухгалтерського обліку	Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку	
Строки та порядок подання фінзвітності суб'єктом малого підприємництва	Порядок подання фінансової звітності	
Порядок ведення журнальної форми для підприємств і організацій, в т. ч. малих	Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку № 356 [28]	
Порядок ведення простої і спрощеної форми для юросіб з ознаками малих підприємств	Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 422 [29]	
Порядок ведення без застосування подвійного запису для суб'єктів малого підприємництва - юросіб, які мають право ведення спрощеного обліку доходів і витрат, та не зареєстровані платниками ПДВ	Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами №720 [30]	
Внутрішньорегламентований документ		
опис методів оцінок активів і зобов'язань, які використовуватимуться малими підприємствами при складанні фінзвітів, а також правил облікової політики в розрізі окремих об'єктів та статей обліку	Наказ про облікову політику	

Таким чином, процедура складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва регламентується цілою низкою нормативно-правових актів.

Сьогодні фінансова звітність є реальним засобом комунікації, з допомогою якого менеджери різних рівнів мають змогу формувати стратегію і тактику розвитку підприємства. На підставі даних фінансової звітності здійснюється оцінка майнового стану, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, приймати ефективні управлінські рішення.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Господарська діяльність будь-якого сільськогосподарського підприємства (товариства, фермерського, кооперативу) пов'язана з виробництвом, переробкою та реалізацію сільгосппродукції, допоміжної продукції, надання окремих видів послуг та ін.

Досліджуваним підприємством є суб'єкт підприємницької діяльності – товариство з обмеженою відповідальністю «ВХХХХХХХХХХХХ» (далі – ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ»), яке знаходиться за адресою: с. Пришиб, Кременчуцький район, Полтавська область.

Підприємство функціонує, дотримуючись вимог чинної нормативної бази, зокрема Конституції України, Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, інших законодавчих актів. Основним внутрішнім документом є Статут.

Згідно Статуту ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» мета діяльності виражається як отримання прибутку від виробництва та реалізації продукції, робіт, послуг як фізичним, так і юридичним особам.

Досягнення мети діяльності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» забезпечується здійсненням наступних видів діяльності:

а) вирощування продукції рослинництва, її заготівля, переробка. Зокрема, у 2020 році площа зернових культур – пшениці озимої склала 160,60 га, обсяг виробництва склав 4320 ц, ячменю озимого – 55 га та 2484,8 ц, ярого ячменю 68 га та 1700 ц, кукурудзи на зерно 150 га та 2142 ц. Виробництво зернових культур представлено соняшником, площа склала 225 га, обсяг виробництва 3676,7 ц;

б) реалізація продукції рослинництва, надання робіт та послуг. Зокрема, у 2020 році було реалізовано зерно озимої пшениці 3996 ц на суму 1839004 грн, кукурудзи на зерно 2205 ц на суму 1087626 грн, ячменю 5043 ц на суму 2086996 грн, насіння соняшнику 3678 ц на суму 4709324 грн.;

в) заготівля шляхом закупки сільгосппродукції (рослинництва) у населення, селянсько-фермерських господарств та інших підприємств за готівковий та безготівковий розрахунок;

У структурі посівних площ ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» протягом 2018 – 2021 рр. переважає частка посівів зернових культур, у їх складі домінуючою є питома вага посівних площ соняшнику.

Для забезпечення мети діяльності підприємство має в наявності зернозбиральні комбайни - 2; трактори - 6; зерноочисні машини - 1; причіпи - 5; сівалки - 3; плуги - 2; культиватори - 2; дискові борони; косарки - 2; вантажні автомобілі - 6; легкові автомобілі - 2; інша техніка (підводи та ін.) - 3 одиниць.

ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» у структурі має ремонтну майстерню для ремонту власної техніки.

В процесі дослідження організаційної структури управління на ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ», можемо зробити висновок, що підприємство діє на лінійною організаційною структурою. У своєму складі ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» має: виконавчого директора, заступника директора, головного бухгалтера, економіста, начальника цеху та основних і допоміжних робітників для виконання основних видів робіт у процесі діяльності.

Структура господарства будується з використанням специфічних виробничих підрозділів – відділків, рослинницьку і тракторну бригаду для забезпечення функціонування основних галузей сільськогосподарського виробництва.

Організаційно-правова форма господарювання ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» дозволяє йому реалізовувати усі переваги приватної форми власності, і, одночасно забезпечувати досить високу ефективність використання великого майнового комплексу.

Особливостями бухобліку, що визначають порядок формування облікової системи малих підприємств:

- вибір форми організації бухгалтерського обліку. У ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» використовується журнальна форма обліку;

- використання звичайного або спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку. ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» для обліку використовує звичайний План рахунків;

- ведення обліку витрат на рахунках 8 класу «Витрати за елементами» або 9 класу «Витрати діяльності». ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» використовує 9 клас рахунків;

- звільнення від розрахунку відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань. ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» не є платником податку на прибуток;

- застосування звичайних або спрощених форм бухгалтерського обліку через незначну кількість здійснюваних підприємствами операцій. Діяльність ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» пов'язана з виробництвом і реалізацією сільськогосподарської продукції, тому кількість операцій є значною. Відповідно для підприємства характерним є використання звичайної форми обліку;

- складання фінзвітності малого підприємства або мікропідприємства. ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» звітується за формами №1-м, №2-м;

- вибір системи оподаткування для підприємства. ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» перебуває на спрощеній системі і сплачує єдиний податок 4 групи [14].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», мале підприємство може обрати наступні форми організації обліку:

- введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби;
- користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку;
- ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією;
- самостійне ведення бухгалтерського обліку і складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

В ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» ведення обліку є обов'язком бухгалтера підприємства.

2.2. Підготовка облікових даних для складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва

Організація процесу підготовки, складання і подання річної фінансової звітності підприємства включає наступні етапи:

I етап. Організація інвентаризації господарських засобів підприємства, в тому числі і досліджуваного, при завершенні звітного року. При проведенні інвентаризації у ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» здійснюється перевірка наявності об'єктів контролю (матеріальні цінності, основні засоби, грошові кошти, заборгованість тощо) та їх стану. Для цього застосовуються методи спостереження (наприклад хронологія операцій), вимірювання (частіше при інвентаризації запасів), реєстрації, порівняння даних. За мету інвентаризація має забезпечити достовірність даних обліку і перевірку наявності по факту об'єктів контролю на ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ». Проводиться вона перед складанням річної фінансової звітності (не раніше 1 жовтня). Періодичність проведення інвентаризації встановлюється наказом керівника підприємства, але

не повинна бути рідше одного разу на рік. Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань визначено основні завдання інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Для ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» актуальними є:

- виявлення фактичної наявності незавершеного будівництва, основних засобів, коштів, заборгованостей і тд;
- встановлення шляхом зіставлення наявних по факту та за даними бухгалтерського обліку лишку або нестачі об'єктів контролю;
- виявлення ТМЦ, які частково втратили свою первісну якість, або ж ТМЦ, що не використовуються;
- здійсненн перевірки умов та порядку збереження матеріальних та грошових цінностей та їх відповідності встановленим правилам;
- перевірка реальності вартості зарахованих на баланс основних засобів, ТМЦ, сум грошей у касах, на рахунках в установі банку, грошей у дорозі, дебіторської і кредиторської заборгованості.

Для проведення інвентаризації на ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» виділяють чотири етапи:

- організаційно-підготовчий: формування інвентаризаційної комісії (до складу якої обов'язково включені керівник Миленко Володимир Миколайович, головний бухгалтер Ярошенко Любов), визначення термінів проведення інвентаризації, організація технічного забезпечення процесу інвентаризації;
- технологічно-документальний: безпосереднє проведення фактичного підрахунку матеріальних цінностей та занесення відомостей до інвентаризаційних описів;
- порівняльно-аналітичний: виявлення відповідність фактичних облікових даних і підтвердження фактів достовірності бухгалтерської звітності;
- підсумковий – перенесення даних з інвентаризаційних описів, актів та порівнювальних відомостей до Відомості результатів інвентаризації; підбиття підсумків та відображення результатів інвентаризації в обліку.

II. Етап. Організація підготовки облікових даних для складання фінансової звітності і закриття облікових регістрів:

- відобразити в обліку результати річної інвентаризації (відповідні операції відображають в обліку в періоді завершення інвентаризації, яка обов'язково проводиться перед складанням річного фінансового звіту);
- якщо підприємство веде облік розрахунків із контрагентами без застосування рахунків обліку виданих і отриманих авансів, на дату річного балансу потрібно відповідні статті розгорнути (аванси віднести на відповідні субрахунки 371 та 681 або зробити їх аналітичне виділення);
- нарахувати амортизацію основних засобів, а також відобразити в обліку всі інші необхідні операції за останній звітний місяць (квартал) відповідного року;
- відобразити нарахування податків та зборів, що виникають унаслідок діяльності підприємства у звітному році;
- закрити рахунки обліку витрат періоду, що повністю відносяться до операційних витрат у періоді їх виникнення шляхом віднесення їх дебетового залишку на фінансовий результат (рахунок 79);
- закрити рахунки обліку доходів (рахунки класу 7) шляхом віднесення їх кредитового залишку на фінансовий результат (рахунок 79) - табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку визначення фінансового результату від операційної діяльності

Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Переносяться на субрахунок 791 доходи ТОВ «ВХХХХХХХХХХХ».			
- дохід від реалізації продукції (кредитове сальдо)	701	791	467200
- дохід від реалізації робіт і послуг (кредитове сальдо)	703	791	127100
- дохід від реалізації інших оборотних активів	712	791	1850
- дохід від операційної оренди активів	713	791	6750
- суми отриманих штрафів, пені, неустойки	715	791	415
- суми інших доходів від операційної діяльності	719	719	4810
Переносяться на субрахунок 791 витрати ТОВ «ВХХХХХХХХХХХ»:			
- собівартість реалізованої продукції	791	901	292100

- собівартість реалізованих робіт і послуг	791	903	81200
- сума адміністративно-управлінських витрат	791	92	11020
- сума витрат по збуту	791	93	2450
- собівартість реалізованих виробничих запасів	791	943	1610
- суму витрат від списання сумнівних боргів	791	944	2200
- суму нестач і втрат від псування цінностей	791	947	651
- суму визначених штрафів, пені, неустойки	791	948	515
- суму інших витрат операційної діяльності	791	949	1515

– вивести сальдо на одному із субрахунків рахунка 44 (441, 442).

Господарські операції, які застосовуються при визначенні фінансового результату від основної діяльності у ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» відображені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Відображення в обліку операцій по визначенню фінансових результатів від основної діяльності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн
	дебет	кредит	
В кінці звітного періоду визначено фінансовий результат:			
- прибуток (2020 р.)	79	441	111337
- збиток (умовна сума)	442	79	444200
Покривається сума збитку за рахунок нерозподіленого прибутку з минулого року (умовна сума)	441	442	167400

Після вказаних дій дані переносять у журнали-ордери, оборотні відомості та Головну книгу.

III етап. Заповнення форм фінансової звітності. На даному етапі на підставі показників синтетичного і аналітичного обліку відповідно до норм П(С)БО заповнюються форми фінансової звітності.

IV етап. Перевірка взаємоузгодженість показників фінансової звітності між окремими формами.

V етап. Складання записки пояснення до фінансової звітності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» (про види діяльності, отримані фінансові результати, іншу інформацію згідно відомчої підпорядкованості підприємства).

VI етап. Відбиття змін в обліковій політиці, якщо такі мали місце, їх обґрунтованість.

VII етап. Аудиторський висновок для підприємств, яким проведення

аудиторської перевірки згідно законодавства України є обов'язковим.

У ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» для проведення аудиту залужається аудиторська фірма «Скриль і партнери» м. Кременчук.

VIII етап. Організація розгляду і затвердження річної звітності представниками власників (або засновників) підприємства на раді директорів або зборах засновників відповідно до установчих документів.

IX етап. Подання фінансової звітності.

2.3. Порядок складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва

Отже, ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» є суб'єктом малого підприємництва, подає фінансову звітність за П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» та включає ф. 1 та ф. 2.

Перший розділ активу «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» досліджуваного підприємства відображає інформації про активи, які використовуються у ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» більше одного року.

Методика формування даного розділу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» розкрита у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Методика формування статей I розділу активу балансу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» (станом на кінець 2021 року)

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані	Сума, тис. грн
Основні засоби	1010 (р. 1011 - р. 1012)	первинна вартість 1011 Дт 101-109, Дт 11 - знос 1012 (Кт 131, 132)	20172,4
	1011		37865,9
	1012		17693,5
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які враховуються по методу участі в капіталі інших підприємств	1030	Дт 141	15,0
Всього по розділу 1	1095 р.	р. 1010+ р. 1030	20187,4

Першим видом необоротних активів досліджуваного підприємства є основні засоби - вартість власних та отриманих на умовах оренди основних засобів, інших необоротних матеріальних активів.

Рядки 1011 та 1012 формуються по залишках рахунків 10 та 131.

У ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» по рядку 1011 на кінець 2021 року первісна вартість склала 37 млн 865,9 тис.грн, накопичена сума амортизації (131 рахунок) – 17 млн 693,5 тис.грн.

Відповідно залишкова (балансова) вартість складає (рядок 1011 – рядок 1012) – 20 млн 172,4 тис. грн.

Первісна вартість основних засобів досліджуваного підприємства на кінець 2021 року складає: будинки та споруди (субрахунок 103) – 26 млн 50,3 тис. грн, машини та обладнання (субрахунок 104) – 7 млн 50,6, транспортні засоби (субрахунок 105) – 2 млн 890,3 тис. грн, інструменти, прилади, інвентар (субрахунок 106) - 674,7 тис. грн, інші необоротні матеріальні активи – 1 млн 200 тис. грн.

У рядку 1030 відображено сума довгострокових фінансних інвестицій ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ», протягом досліджуваних років їх сума складає 15 тис. грн.

Наступний розділ містить інформацію про оборотні активи ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ». Він складається за залишками по рахунках 2 і 3 класу рахунків. Методика формування даного розділу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» розкрита у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Методика формування статей II розділу активу балансу
ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» (станом на кінець 2021 року)**

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані	Сума, тис. грн
Запаси	1100	Дт 20, 22, 23, 25 - 28 (за винятком Дт 286)	12899,8
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Дт 36 - Кт 38 і Дт 34	244,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дт 63, 65, 66, 68, 372, 373, 374, 375, 376, 377	3777,0
Всього по розділу II	1195	р.1100 + р. 1125+ р. 1155 + р. 1190	16920,8

Рядок 1100 «Запаси» відображає інформацію про виробничі запаси (залишок по рахунку 20), незавершене виробництво (залишок по рахунку 23), готову продукцію (залишок по рахунках 26, 27). Запаси відображається вартість запасів, призначених для використання в ході нормального операційного циклу. Зокрема, для здійснення діяльності досліджуване підприємство придбавало в 2020 р. запасні частини, будівельні матеріали, паливо-мастильні-матеріали, наведемо приклад деяких з них: антигель, антифриз Universal (10кг), MAINTAIN FRICOFIN 5L D302005P, бензин А-92, А-95, вода дистильована, засіб для змащування та покриття деталей (200мл) Multifunktion, змазка GREASE-GARD EP2/0.4, констолін, жирове мастило, масло вакуумне Suniso (1л), мастило Castrol 10w40, мастило моторне 5W40, AGRIFARM MOT 15W40 205, мастило моторне напівсинтетичне Neste Premium 5W40 API SL/CF (4л), мастило трансмісійне YUKOIL ТАп-15 В (5л), олива компресора Fuchs Renolin HD 30, олива M10Г2К, очисник та захист електроконтактів Elektrik (250мл), рідина гальмівна БСК, смазка EP 0,4 кг, солідол Агрінол Ж-2 (0,8кг), суміш мастильна 47197, тосол NordWay-40, NRG-40, Plazma Optimal -30, кан. 10 кг, синій Фреон R134 а San Mei, фреон R-134А, циатим -201 6548 (0,8кг), циклогексан.

Важливою складовою оборотних активів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» є дебіторська заборгованість (рис. 2.1).

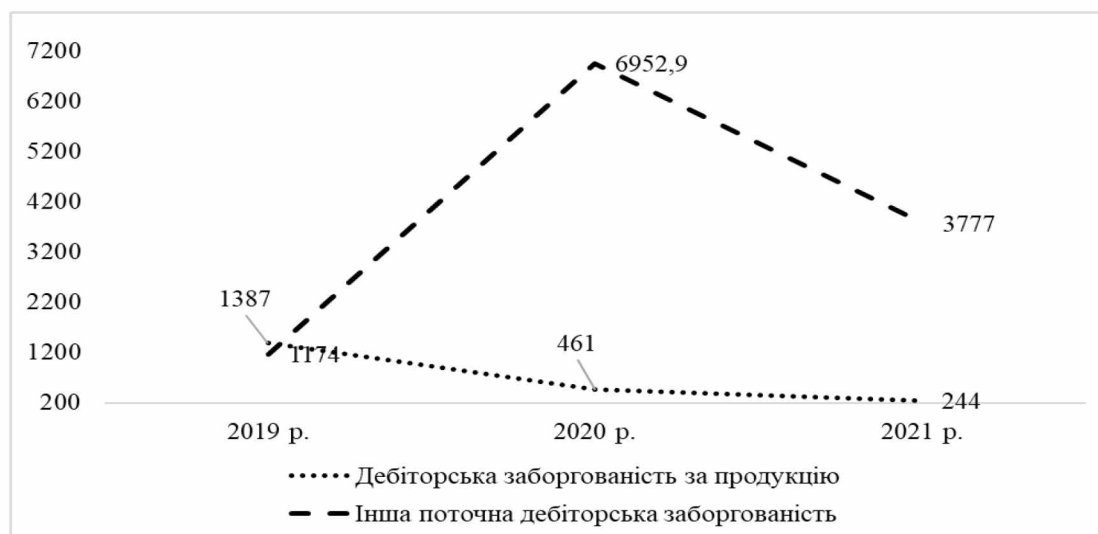

Рис. 2.1. Динаміка дебіторської заборгованості ТОВ «ВХХ» за 2019 - 2021 рр.

Її сума в розрізі основних складових відображається у рядках: 1025 - товарна дебіторська заборгованість (залишок по рахунку 36), 1055 – інша дебіторська заборгованість (невраховані залишки по рахунку 36, 685, 37 тощо).

Сума дебіторської заборгованості ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» у 2021 році порівняно з 2019 роком збільшилась на 57%, за рахунок суми іншої поточної дебіторської заборгованості, яка зросла у 3,2 рази. Зниження відмічено по заборгованості за продукцію ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» на 82,4%.

У структурі дебіторської заборгованості ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за 2019 переважає частка заборгованості за розрахунками з бюджетом – 54,2%, у 2020 - 2021 рр. – частка іншої поточної дебіторської заборгованості, відповідно 93,8 % та 93,9 %.

В пасиві показуються джерела засобів, вкладених в активи, тобто відображається яким чином здійснюється фінансування активів. Одним з головним елементів «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» є сума власного капіталу (рядки 1400 - 1495). Для заповнення першого розділу пасиву балансу використовують рахунки 40-46. Методика формування даного розділу розкрита у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Методика формування статей I розділу пасиву балансу
ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» (станом на кінець 2021 року)**

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані	Сума, тис. грн
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кт 40, 41	7,4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кт 441 або (Дт 442)	32530,8
Всього по розділу 1	1495	р. 1400 ± 1420	32538,2

У рядку 1400 наводиться зафіксована в засновницьких документах сума статутного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

Протягом досліджуваних років він складає 7400 грн.

Перелік засновників юридичної особи згідно засновницьких документів представлено у табл. 2.6.

Перелік засновників ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ»

Перелік засновників	Адреса засновника	Розмір внеску до статутного фонду	Частка (%)
Черновал Олександр Олександрович	Полтавська обл., м. Горішні Плавні	1 480,00 грн	20,0000
Кузьменко Сергій Петрович	Полтавська обл., Кременчуцький р-н, село Пришиб	5 796,67 грн	78,3334
Різник Михайло Юрійович	Полтавська обл., м. Кременчук	123,33 грн	1,6666

Використовуючи дані фінансової звітності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» проведемо аналізу динаміки власного капіталу за 2019 – 2021 рр. (рис. 2.2).

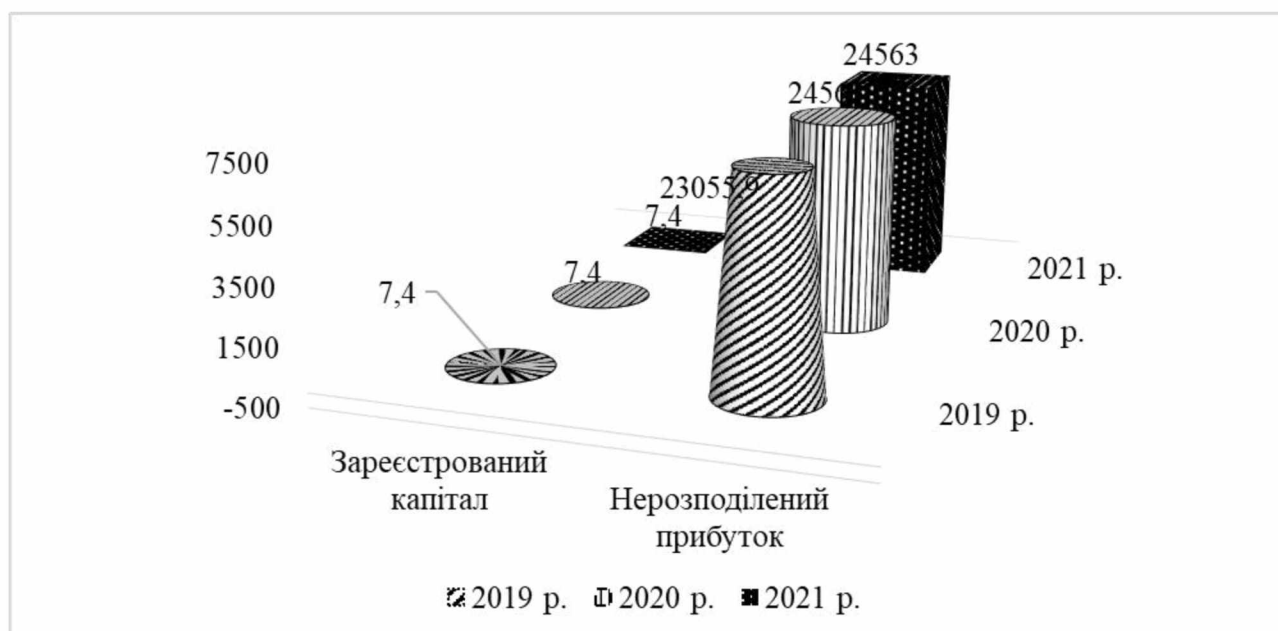

Рис. 2.2. Динаміка та склад власного капіталу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019- 2021 рр. (станом на кінець року)

Ілюстративне зображення показало, що сума власного капіталу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» збільшилася у 2021 році порівняно з 2019 р. на 6,5 % за рахунок зростання суми нерозподіленого прибутку. У структурі власного капіталу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» переважає частка нерозподіленого прибутку, протягом досліджуваних років вона склала 100 %.

Довгострокові зобов'язання ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» представлені сумою довгострокових кредитів у 2020 році. У статті «Довгострокові кредити

банків» наводиться сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням. Зазначимо, що станом на кінець 2020 року сума довгострокового кредиту становила 120,9 тис. грн., станом на кінець 2021 року кредит було погашено.

Розглянемо третій розділ пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення» ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX». Методика заповнення наведена в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Методика формування статей III розділу пасиву балансу
ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» (станом на кінець 2021 року)**

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані	Сума, тис. грн
Короткострокові кредити банків	1600	Кт 60, 31 (овердрафт)	
Поточна кредиторська заборгованість:			
- за довгостроковими зобов'язаннями	1610	Кт 61	161,50
- за товари, роботи, послуги	1615	Кт 63	178,5
- по розрахунках з бюджетом	1620	Кт 641, 642	259,0
- розрахункам по страхуванню	1625	Кт 65	26,0
- розрахункам по оплаті праці	1630	Кт 66	38,0
Інші поточні зобов'язання	1690	Кт 36, 372, 373, 376, 377, 643, 644, 68	3907,0
Всього по розділу III	1695 р.	1600 + р. 1610 + р. 1615 + р. 1620 + р. 1625 + р. 1630 + р. 1690	4570,0

Зокрема, залишок по рахунку у 60 обліковувався у 2020 році – 2 млн 500 тис. грн. Позитивною тенденцією є відсутність облікованих кредитів на кінець 2021 року.

Вагому частку у поточних зобов'язаннях займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, де відображається сума заборгованості постачальникам. Зокрема, для здійснення діяльності підприємство придбає паливо: А-95, А-92 та газ бутан-пропан. Для ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» актуальним є використання тарних матеріалів (ящики дерев'яні, бочки тощо) для зберігання запасних частин. Для проведення

поточного ремонту ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» придбає будівельні матеріали. Для працівників у ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» придбається захисний одяг: робочі халати, комбінезони, куртки, рукавички (латексні, трикотажні, брезентові, нітрилові, шкіряні, поліестерові, нейлонові) тощо. Також, підприємство закуповує відра, віники, полотенця, совки і т.д. Для отримання послуг з електропостачання у ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» заключено договір з АТ «Кременчукобленерго», водопостачання – КП «Кременчукводоканал», тепла енергія – Кременчуцьке обласне КВП теплового господарства «Кременчуктеплоенерго». Крім того підприємство може отримувати безліч дрібних послуг по ремонту оргтехніки, заправки картриджів, чистки картриджів і т.д. Для отримання всього зазначеного ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» співпрацює з фізичними та юридичними особами, які є по відношенню до досліджуваного підприємства є постачальниками та підрядниками.

Зобов'язання за розрахунками з бюджетом відображається заборгованість ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за податками та зборами.

Досліджуване підприємство перебуває на спрощеній системі оподаткування (4 група), тобто сплачує єдиний податок. Крім того, ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» є платником ПДВ (податковий номер 304069816346), ПДФО, ВЗ та інших податків та платежів.

Заборгованість за розрахунками з оплати праці відображається заборгованість досліджуваного підприємства за нарахованою, але ще не сплаченою сумою оплати праці.

Інші поточні зобов'язання відображають суму заборгованості кредиторам, яка не включена до інших її статей.

Ілюстративне зображення динаміки зобов'язань та забезпечень ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 – 2021 рр. представлено на рис.2.3. У 2021 р. порівняно з 2019 р. сума довгострокових зобов'язань зменшилась на 817,3 тис. грн. або на 100%.

У 2021 р. порівняно з 2019 р. сума поточних зобов'язань зменшилась на 1 млн. 196,5 тис. грн. або на 64,3%.

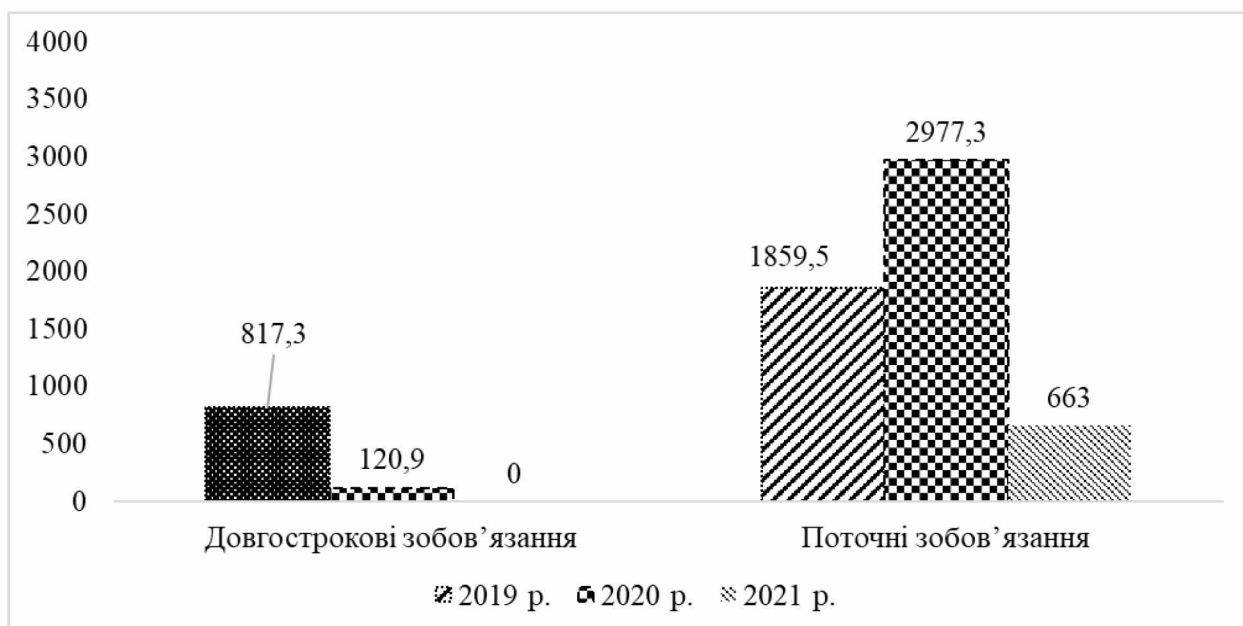

Рис. 2.2. Динаміка зобов'язань та забезпечень ТОВ «VXXXXXXXXXXXX» за 2019- 2021 рр. (станом на кінець року)

У складі поточних зобов'язань підвищення відмічено по таких складових: сумі заборгованості за товари, роботи та послуги на 178,5 тис. грн., розрахунками з оплати праці на 12,8 тис. грн., або на 50,8%. Зниження відмічено по таким складовим: за розрахунками з бюджетом на 1 млн. 370,8 тис. грн. або на 84,1%, за розрахунками за страхуванням на 17 тис. грн.

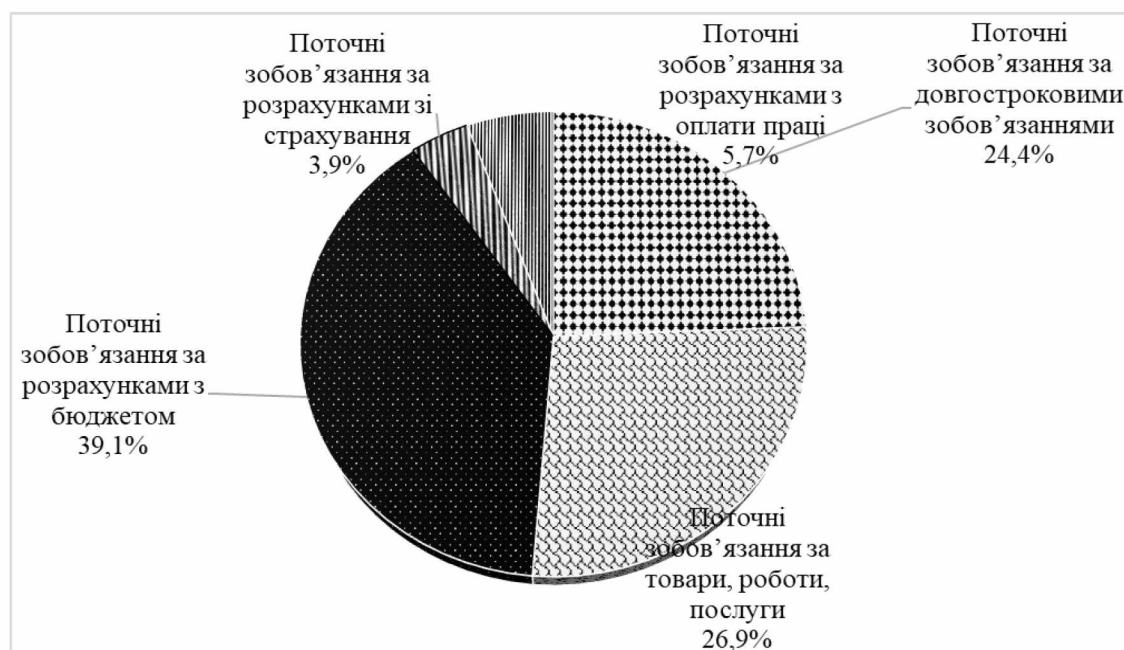

Рис. 2.3. Структура поточної кредиторської заборгованості ТОВ «VXXXXXXXXXXXX» за 2021 рр. (станом на кінець року), %

Аналізуючи структуру поточної заборгованості, можна зробити висновок, що протягом 2020 року переважає частка заборгованості за товари, роботи та послуги – 91,6%. У 2019 та 2021 рр. – частка за розрахунками з бюджетом – 87,6% та 39,1%.

У Звіті про фінансові результати (форма 2-м) ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» відображає доходи, витрати, прибутки або збитки від господарської діяльності за звітний період. Метою складання цієї форми звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про результати діяльності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ».

Структура Звіту про фінансові результати суб'єктів малого підприємництва побудована відповідно до структури Плану рахунків бухгалтерського обліку активів.

Дані цього Звіту дозволяють побачити структуру доходів і витрат, інформацію для визначення прибутковості і рентабельності діяльності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ». Технологія заповнення Звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва (ф. №2-м) представлено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Технологія заповнення Звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва (ф. №2-м) ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ»

Статті	Рядок	Взаємозв'язок з Планом рахунків	Сума, тис. грн	
			2020 р.	2021 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	2000	70	16968,2	33399,9
Інші операційні доходи	2120	71	217,2	2049,2
Разом доходи	2280 = 2000 + 2120		17185,4	35449,1
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	2050	90, 91	11917,6	23302,0
Інші операційні витрати	2180	92, 93, 94	1034,3	4033,1
Інші витрати	2270	95, 97	612,0	146,2
Разом витрати	2285 = 2050 + 2180 + 2270		13563,9	27481,3
Фінансовий результат до оподаткування	2290 = 2080 - 2285	79	3621,5	7967,8
Чистий прибуток	2350 = 2290	441	3621,5	7967,8

У рядку 2000 у ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» відображається дохід від реалізації зернових (кукурудза на зерно) та технічних (соя і соняшник) культур. До суми доходу по зазначеному рядку не включаються непрямі податки та інші вирахування з доходу.

Основними групами доходів від реалізації продукції в ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» є наступні (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

**Основні групи доходів від реалізації продукції ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ»,
2021 р.**

Доходи від реалізації готової продукції	
701 «Доходи від реалізації продукції рослинництва»	701.1 «Кукурудза на зерно»
	701.2 «Соя»
	701.3 «Соняшник»

Загальна сума доходів у ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» записується у рядок 2280 шляхом перенесення суми доходу реалізації з рядка 2000. У бухгалтерському обліку сума визначається як: Дт 36, 37 Кт 701, Дт 701 Кт 641, Дт 791 Кт 701.

У рядку 2050 зазначається сума виробничої собівартості реалізованої продукції зернових та технічних культур, визначена відповідно до П(С)БО16 «Витрати». У бухгалтерському обліку собівартість реалізації обліковують на рахунку 90, у Звіті про фінансові результати відображають суму по кореспонденції: Дт 90 Кт 27, або Дт 90 Кт 23 (якщо відразу з поля), Дт 79 Кт 90.

У рядку 2180 ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» відображає суми нарахованої заробітної плати адмінперсоналу та суму ЄСВ, амортизацію основних засобів адмінпризначення, витрати на послуги для адміндіяльності (МШП, комунальні послуги, паливо, витрати на відрядження тощо). Крім того в цьому рядку відображають витрати на збут.

У цій статті також відображається належна до сплати сума податків і зборів.

В бухгалтерському обліку такі витрати обліковують як: Дт 92 Кт 66, 65, 64, 63, 20, 22, 13, 685, Дт 93 Кт 63, 685, Дт 79 Кт 92, 93.

Витрати на сплату процентів по отриманих кредитах відображають по рядку 2270.

У бух обліку такі витрати відображують: Дт 95 Кт 684, 311, Дт 79 Кт 95. Всі витрати підраховуються по рядках 2050, 2180, 2270.

В рядку 2290 відображається різниця між доходами та витратами ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX». Оскільки підприємство не є платником податку на прибуток, то сума з рядка 2290 переноситься у рядок 2350.

Регламентована звітність, у тому числі й «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», подається до державних органів, у форматі, що затверджений наказом ДПАУ «Про затвердження формату (стандарту) електронного документа звітності платників податків» № 351 від 19.08.2005 р. у файли з розширенням XML. Даний сервіс активізується при натисканні на опції «Вивантаження» - «Вивантажити в xml».

У ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» для формування та подання фінансової звітності використовується «М.Е.Дос». Для створення, обробки, збереження та подачі фінансової звітності, і зокрема, форми № 1 «Балансу» до контролюючих органів телекомунікаційними засобами, у програмі «М.Е.Дос» передбачено модуль «Реєстр звітів».

Отже:

- актив балансу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» має три розділи (підприємство відображає інформацію у 2 розділах), пасив балансу малого підприємства має чотири розділи (станом на кінець 2021 року ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» складає розділ I і III).

- у звіті про фінансові результати ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період, наростаючим підсумком з початку року.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Аналіз майна і джерел формування капіталу

Роль фінансової та економічної інформації як системи показників визначається впливом на обґрунтування і прийняття рішень користувачів. Дані фінансової звітності надає значний обсяг інформації про структуру господарських засобів і їх джерел, результати фінансово-господарської діяльності. Як зазначалося у розділі 1 кваліфікаційної роботи, основним призначенням фінзвітності – задоволення інформаційних потреб користувачів, тобто її основна характеристика – корисність.

Інформація, яка представлена у фінансовій звітності, наділена властивостями, які дають змогу її аналізувати. Результати, отримані в результаті аналізу показників фінзвітності є підґрунтям для подальшого прийняття ефективних рішень менеджерами, керівниками. Користувачі показників фінансових звітів мають різнобічні інтереси та різну природу зацікавленості. Проаналізований зміст статей ф. 1м та 2м показав, що наведена інформація може задовольняти аналітичні потреби користувачів.

На здатність до аналізу впливає не лише сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, а й її форма та періодичність, тому необхідно здійснювати заходи з підвищення інформативності фінансової звітності. Кількість інформації, яку конкретний користувач отримує з документа, прийнято називати інформативністю документа.

За аналітичними потребами користувачів фінансової звітності можна поділити на дві групи: внутрішні – менеджмент різних рангів підприємства, працівники бухгалтерії та інших служб і зовнішні – потенційні інвестори, кредитори, постачальники, державні органи, які мають різнобічні інтереси та

різну природу зацікавленості (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Інтереси суб'єктів у результатах аналізу фінансового стану

Напрямок аналізу	Користувачі аналітичної інформації					
	Власники, акціонери, інвестори	Менеджери	Податкові органи	Органи статистики	Партнери, конкуренти	Фінансово-кредитні установи
Оцінка достовірності, якості й надійності інформації	+	+	+	+	-	+
Аналітична оцінка ліквідності активів	+	+	-	-	+	+
Оцінка платоспроможності	+	+	+	-	+	+
Оцінка потенціалу операційної діяльності	+	+	+	-	-	+
Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів	+	+	-	-	+	+
Оцінка фінансової стійкості	+	+	+	-	+	+
Оцінка інвестиційної привабливості	+	+	+	+	+	-
Кредитоспроможність	+	+	-	-	-	+
Дивідендна політика	+	+	-	-	-	-
Оцінка фінансового ризику	+	+	-	-	-	+

Отже, напрями аналізу фінансового стану малих підприємств для аналітичних потреб користувачі є різними.

Одним із напрямів оцінки фінансового стану ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за інформацією Спрощеного звіту СМП є аналіз його майнового стану, що характеризується оцінкою складу, розміщення, структури та динаміки активів (господарський засобів) й пасивів (власних та залучених джерел утворення майна).

Основні завдання аналізу використання майна підприємства є:

- визначення рівня забезпеченості основними та оборотними засобами;
- відповідність складу, структури, рівня основних та оборотних засобів потребам виробничого процесу;
- оцінка ефективності використання ресурсів підприємства;
- встановлення резервів підвищення ефективності роботи підприємства.

Аналіз майна ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за 2019 – 2021 рр. починається з аналізу складу, структури та динаміки загального капіталу (табл. 3.2).

**Динаміка та структура майна ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX»
за 2019 - 2021 рр. (станом на кінець року)**

Види активів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Майно – всього	32232,1	100,0	34064	100,0	37108,2	100,0	+4876,1	+15,1
1. Необоротні активи	20531,3	63,7	16942,1	49,7	20187,4	54,4	-343,9	-1,7
1.1. Основні засоби	20378,9	63,2	16927,1	49,7	20172,4	54,4	-206,5	-1,0
2. Оборотні активи	11700,8	36,3	17121,9	50,3	16920,8	45,6	+5220	+44,6
2.1. Запаси	7033,4	21,8	9687,7	28,4	12899,8	34,8	+5866,4	+83,4
2.1.1. Виробни чі запаси	4959,8	15,4	6330,7	18,6	6338,9	17,1	+1379,1	+27,8
2.1.2. Готова продукція та товари	2073,6	6,4	3357	9,9	6560,9	17,7	+4487,3	У 3,2 р.
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	2561	7,9	7413,9	21,8	4021	10,8	+1460	+57,0
2.3. Грошові кошти	663,3	2,1	-	-	-	-	-663,3	-100
2.4 Інші оборотні активи	1443,1	4,5	20,3	0,1	-	-	-1443,1	-100

Аналіз майнового стану показав, що у 2021 році вартість майна ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» порівняно з 2019 роком зросла на 4 млн. 876,1 тис. грн. або на 15,1%. Вартість необоротних активів, яка представлена основними засобами, знизилась на 343,9 тис. грн., або на 1,7%.

Вартість оборотних активів ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» збільшилась у 2021 році порівняно з 2019 роком на 5 млн. 220 тис. грн., або на 44,6%. Зростання відмічено у вартості запасів на 5 млн. 866,4 тис. грн., або на 83,4%, які представлені виробничими запасами та готовою продукцією та товарами. Підвищення відмічено по вартості поточної дебіторської заборгованості на 1 млн. 460 тис. грн., або на 57%. Зниження відмічено по вартості грошових

коштів та поточних фінансових інвестицій на 663,3 тис. грн., або на 100%. Вартість інших оборотних активів зменшилась на 1 млн. 443,1 тис. грн., або на 100%.

У структурі майна ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 та 2021 рр. переважає питома вага необоротних активів – 63,7% та 54,4%. У 2020 році – питома вага оборотних активів – 50,3%. Структура майна ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» станом на 2021 рік представлено на рис. 3.1.

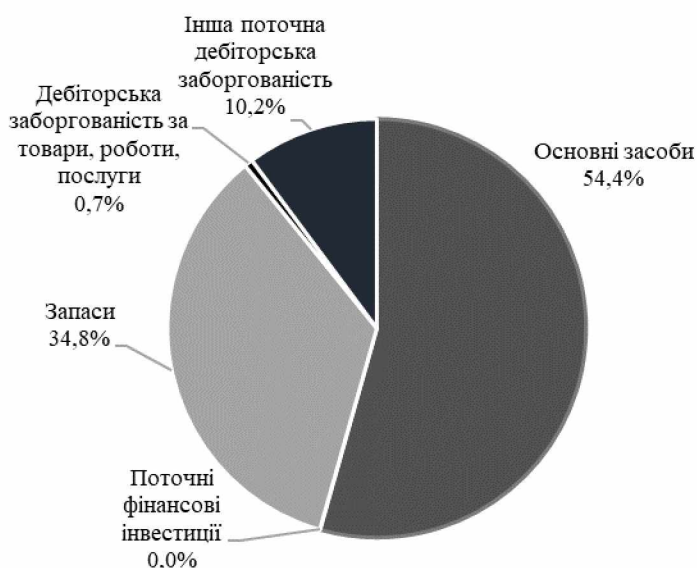

Рис. 3.1. Структура майна ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» станом на 2021 рік, %

З урахуванням поділу видів майна за класифікаційними ознаками проаналізуємо склад, структуру та динаміку активів балансу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ», використавши форму № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» табл. 3.3.

Отже, загальна вартість активів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» збільшилася на 32 млн. 232,1 тис. грн., або на 15,1%. Аналіз складу, структури та динаміки активів в розрізі класифікаційних ознак показав:

- за характером участі у господарському процесі та швидкості обороту активи поділяють на необоротні та оборотні, при цьому вартість необоротних зменшилась у 2021 році порівняно з 2019 роком на 343,9 тис. грн, або на 1,7%, оборотних зроста на 5 млн. 220 тис. грн. або на 44,6%. У структурі у 2019-2021

рр. переважала частка необоротних – 63,7%, 54,4%. У 2020 році – частка оборотних активів – 50,3%;

Таблиця 3.3

**Склад, структура та динаміка активів балансу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX»
за 2019 – 2021 рр. (станом на кінець року)**

Вид майна (активів)	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
А	1	2	3	4	5	6	7	8
За характером участі у господарському процесі та швидкості обороту								
Необоротні	20531,3	63,7	16942,1	49,7	20187,4	54,4	-343,9	-1,7
Оборотні	11700,8	36,3	17121,9	50,3	16920,8	45,6	+5220	+44,6
Усього	32232,1	100	34064	100	37108,2	100	+4876,1	+15,1
За формою функціонування								
Матеріальні	27549,7	89,5	26614,8	78,2	33072,2	89,1	+5522,5	+20,0
Нематеріальні	-	-	-	-	-	-	-	-
Фінансові	3239,3	10,5	7428,9	21,8	4036	10,9	+796,7	+24,6
Усього	30789	100	34043,7	100	37108,2	100	+6319,2	+20,5
За чутливістю до інфляційних процесів								
Монетарні	3224,3	10,5	7413,9	21,8	4021	10,9	+796,7	+24,7
Немонетарні	27549,7	89,5	26614,8	78,2	33072,2	89,1	+5522,5	+20,0
Усього	30774	100	34028,7	100	37093,2	100,0	+6319,2	+20,5
За рівнем ліквідності								
Високоліквідні	663	2,1	-	-	-	-	-663	-100
Середньоліквідні	4004	12,4	7434	21,9	4021	10,8	+17	+0,4
Низьколіквідні	7033	21,8	9688	28,4	12900	34,8	+5866	+83,4
Важколіквідні	20531	63,7	16942	49,7	20187	54,4	-344	-1,7
Усього	32232	100	34064	100	37108	100	+4876	+15,1

- за формою функціонування у ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» обліковано матеріальні, вартість яких за досліджуваний період зросла на 5 млн.522,5 тис. грн, або на 20% та фінансові, сума зростання відповідно – 796,7 тис. грн., або на 24,6%. У структурі переважає частка матеріальних, на кінець 2021 р. вона склала 89,1%, що на 0,4 пункти менше порівняно з 2019 роком;

- за чутливістю до інфляційних процесів активи поділяються на монетарні та немонетарні. У 2021 році порівняно з 2019 роком вартість монетарних зросла на 796,7 тис. грн. або на 24,7%, тоді як немонетарних зросла на 5 млн. 522,5 тис. грн, або на 20%. У структурі переважає частка немонетарних, відповідно 89,5%,

78,2%, 89,1%,

- за рівнем ліквідності активи ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» поділяють:

1. Високоліквідні (грошові кошти), їх сума у 2021 році порівняно з 2019 роком знизилась на 663 тис. грн., або на 100%.

2. Середньоліквідні (дебіторська заборгованість) – сума яких зросла на 17 тис. грн., або на 0,4%.

3. Низьколіквідні (запаси) – їх вартість збільшилась на 5 млн. 866 тис. грн. або на 83,4%.

4. Важко-ліквідні (основні засоби) – вартість зменшилась на 344 тис. грн. або на 1,7%.

У структурі активів переважають протягом досліджуваних років важко-ліквідні активи.

Динаміка та структура джерел формування капіталу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» відображено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Динаміка та структура джерел формування капіталу
ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХХХ» за 2019 – 2021 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
А	1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал всього	32232,1	100,0	34064	100,0	37108,2	100	+4876,1	+15,1
1. Власний капітал	23063,3	71,6	24570,4	72,1	32538,2	87,7	+9474,9	+41,1
1.1. Зареєстрований капітал	7,4	0,0	7,4	0,0	7,4	0,0	-	X
1.2. Нерозподілений прибуток	23055,9	71,5	24563	72,1	32530,8	87,7	+9474,9	+41,1
2. Зобов'язання і забезпечення	9168,8	28,4	9493,6	27,9	4570	12,3	-4598,8	-50,2
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	817,3	2,	120,9	0,4	-	-	-817,3	-100

Продовж. табл. 3.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	8351,5	25,9	9372,7	27,5	4570	12,3	-3781,5	-45,3
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	1859,5	5,8	2977,3	8,7	663	1,8	-1196,5	-64,3

Аналіз даних табл. 3.4 показав, що загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2021 р. збільшилась порівняно з 2019 р. на 4 млн. 8476,1 тис. грн. або на 15,1%. Сума власного капіталу підприємства зросла на 9 млн. 474,9 тис. грн. або на 41,1%, за рахунок зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. Сума зобов'язань та забезпечень ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» у 2021 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 4 млн. 598,8 тис. грн., або на 50,2% за рахунок суми довгострокових і поточних зобов'язань та забезпечень, які представлені поточною кредиторською заборгованістю.

Структура джерел формування капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» станом на 2021 рік представлено на рис. 3.2.

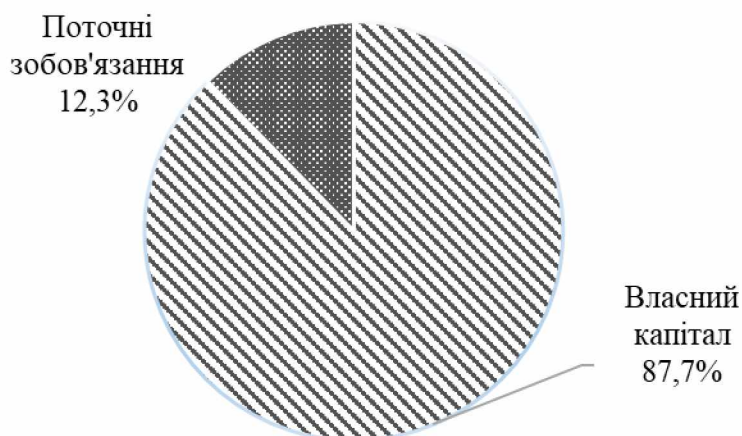

Рис. 3.2. Структура джерел формування капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» станом на 2021 рік, %

Отже, у структурі пасивів ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» протягом 2019 –

2021 рр. переважає питома вага власного капіталу підприємства – 71,6%, 72,1% та 87,7%.

Зобов'язання та забезпечення ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» складають 12,3 % вартості джерел формування майна, при цьому поточна кредиторська заборгованість складає 1,8 %.

З урахуванням поділу видів джерел формування капіталу за класифікаційними ознаками проаналізуємо склад, структуру та динаміку пасивів балансу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Склад, структуру та динаміку пасивів балансу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX»
за 2019 – 2021 рр. (станом на кінець року)**

Вид джерел формування капіталу (пасивів)	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р	
	сума, тис. грн	у % до під-сумку	сума, тис. грн	у % до під-сумку	сума, тис. грн	у % до під-сумку	суми, тис. грн	у %
A	1	2	3	4	5	6	7	8
За характером формування (власністю)								
Власний капітал	23063,3	71,6	24570,4	72,1	32538,2	87,7	+9474,9	+41,1
Позиковий капітал	9168,8	28,4	9493,6	27,9	4570	12,3	-4598,8	-50,2
Усього	32232,1	100	34064	100	37108,2	100,0	+4876,1	+15,1
За рівнем відповідальності власного капіталу								
Зареєстрований капітал	7,4	0,1	7,4	0,1	7,4	0,1	x	X
Додатковий капітал	23055,9	99,9	24563	99,9	32530,8	99,9	+9474,9	+41,1
Усього	23063,3	100	24570,4	100	32538,2	100	+9474,9	+41,1
За тривалістю використання								
Постійний капітал	23880,6	74,1	24691,3	72,5	32538,2	87,7	+8657,6	+36,3
Змінний капітал	8351,5	25,9	9372,7	27,5	4570	12,3	-3781,5	-45,3
Усього	32232,1	100	34064	100	37108,2	100	+4876,1	+15,1
За періодом погашення зобов'язань								
Поточні зобов'язання	8351,5	91,1	9372,7	98,7	4570	100	-3781,5	-45,3
Довгострокові зобов'язання	817,3	8,9	120,9	1,3	-	-	-817,3	-100
Усього	9168,3	100	9493,6	100	4570	100	-4598,3	-50,2

А	1	2	3	4	5	6	7	8
За терміновістю оплати зобов'язань								
Найбільш термінові зобов'язання	8190	89,3	6711	70,7	4409	96,5	-3782	-46,2
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	162	1,8	2662	28,0	162	3,5	x	X
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	817	8,9	121	1,3	-	-	-817	-100
Усього	9169	100	9494	100	4571	100	-4598	-50,1

Отже, аналіз складу, структури та динаміки пасивів балансу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» показав, що:

- у 2021 році сума власного капіталу збільшилась на 9 млн. 474,9 тис. грн., або на 41,1%, а вартість позикового капіталу зменшилась на 4 млн. 598,8 тис. грн., або на 50,2%.

- у структурі пасивів за характером формування пасивів протягом 2019 – 2021 рр. переважає частка власного капіталу та становить 71,6%, 72,1%, 87,7%.

- сума зареєстрованого капіталу підприємства не змінилась протягом 2019 – 2021 рр., тоді як вартість додаткового збільшилась у 2021 році порівняно з 2019 роком на 9 млн. 474,9 тис. грн., або на 41,1%.

- у структурі пасивів за тривалістю використання переважає частка постійного капіталу, на кінець 2021 року склала 87,7%, при цьому його сума збільшилась у 2021 році порівняно з 2019 роком на 8 млн 657,6 тис. грн, або 36,3%, сума змінного капіталу зменшилась на 45,3%;

- сума зобов'язань та забезпечень ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» зменшилась на 4 млн. 598 грн. або на 50,1% за рахунок суми найбільш термінових зобов'язань, що знизилась на 3 млн. 782 тис. грн., або на 46,2%.

Отже, майновий стан досліджуваного підприємства має позитивні тенденції: зростання вартості майна та капіталу, зниження суми та частки зобов'язань у джерелах формування майна.

3.2. Оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

Термін «платоспроможності» ідентифікують як здатність підприємства, яке безперервно функціонує, своєчасно та в повному обсязі розраховуватися з борговими зобов'язаннями, які вже визнані і потребують термінового погашення наявними найбільш ліквідними активами.

Отже, ліквідність можна розглядати як здатність розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями усіма облікованими оборотними активами через їх швидке конвертування у грошові кошти, тоді як платоспроможність - здатність провести розрахунок за своїм поточними зобов'язаннями використовуючи наявні грошові кошти та поточні фінансові інвестиції.

Зробимо висновок, що ліквідність є більш ширшою категорією, аніж поняття платоспроможності.

Оцінка ліквідності та платоспроможності здійснюється за інформацією «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» на основі характеристики ліквідності оборотних коштів, тобто часу, що необхідний для перетворення їх у грошові кошти.

Аналіз ліквідності балансу передбачає класифікацію активів підприємства за їх ліквідністю та пасивів за терміновістю оплати.

Виділяють такі групи ліквідних активів підприємства:

- A1 – найбільш ліквідні активи – статті грошових коштів і короткострокові фінансові вкладення «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» - готівка, грошові кошти на рахунках у банку, валютний рахунок, інші грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції (цінні папери);

- A2 – активи, що швидко реалізуються, для перетворення яких у наявні кошти потрібний визначений час. Сюди відносяться: розрахунки з дебіторами за товари, роботи і послуги, строк оплати яких не настав; розрахунки за векселями отриманими; розрахунки з бюджетом; розрахунки з персоналом за іншими операціями; розрахунки з дебіторами за авансами виданими;

розрахунки з дочірніми підприємствами; розрахунки з іншими дебіторами; інші оборотні активи;

- А3 – активи, що повільно реалізуються. До них відносять: матеріально-виробничі запаси, затрати у незавершеному виробництві, готову продукцію, товари, оскільки іноді вони вимагають попередньої обробки, перш ніж їх можна буде продати й перетворити в готівкові гроші;

- А4 – активи, що важко реалізуються – статті розділу I активу балансу «Основні засоби та інші необоротні активи».

Проведемо аналіз динаміки та структури активів ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за рівнем ліквідності у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Динаміка та структура активів для визначення ліквідності
ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за 2019 - 2021 рр. (станом на кінець року)**

Види активів за рівнем ліквідності	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення 2021 р. до 2019 р. (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, п.п.	у %
1. Високоліквідні активи	663	2,1	-	-	-	-	-663	-2,1	-100
2. Середньоліквідні активи	4004	12,4	7434	21,9	4021	10,8	+17	-1,6	+0,4
3. Низьколіквідні активи	7033	21,8	9688	28,4	12900	34,8	+5866	+13,0	+83,4
4. Важколіквідні, або активи, що важко реалізуються	20531	63,7	16942	49,7	20187	54,4	-344	-9,3	-1,7
Разом	32232	100,0	34064	100,0	37108	100	+4876	X	+15,1

Аналіз активів за рівнем ліквідності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» показав, що їх вартість збільшилась у 2021 р. порівняно з 2019 р. на 4 млн. 876 тис. грн., або на 15,1%. У розрізі активів відмічено зниження вартості високоліквідних активів на 663 тис. грн. або на 100% та важко-ліквідних активів – 344 тис. грн., або на 1,7%. Зростання відмічено по вартості середньо-ліквідних активів на 17

тис. грн., або на 0,4%. Зростання також відмічено по вартості низько-ліквідних на 5 млн. 866 тис. грн., або на 83,4%.

У структурі активів підприємства за 2019-2021 рр. переважала частка важко-ліквідних активів – 63,7%, 49,7% та 54,4%.

Таблиця 3.7

Динаміка та структура пасивів за терміновістю

ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 - 2021 рр. (станом на кінець року)

Види пасивів за терміном оплати	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення 2021 р. до 2019 р. (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, пунктів	у %
1. Найбільш строкові зобов'язання	8190	25,4	6711	19,7	4409	11,9	-3782	-13,5	-46,2
2. Короткострокові зобов'язання	162	0,5	2662	7,8	162	0,4	-	-0,1	X
3. Довгострокові зобов'язання	817	2,5	121	0,4	-	-	-817	-2,5	-100
3. Постійні пасиви	23063	71,6	24570	72,1	32538	87,7	+9475	+16,1	+41,1
Разом	32232	100,0	34064	100,0	37108	100,0	+4876	X	+15,1

Аналіз пасивів за терміном оплати ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» показав, їх сума у 2021 р. порівняно з 2019 р. збільшилась на 4 млн. 876 тис. грн., або на 15,1%, за рахунок вартості найбільш строкових зобов'язань, які знизились на 3 млн. 782 тис. грн., або на 46,2%. Зниження також відмічено по вартості довгострокових зобов'язань на 817 тис. грн., або на 100%. Збільшення відмічено по вартості постійних пасивів, що збільшилися на 9 млн. 475 тис. грн., або на 41,1%.

У структурі пасивів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» протягом 2019-2021 рр. переважає частка постійних пасивів – 71,6%, 72,1% та 87,7%.

Баланс підприємства, на думку багатьох вчених, вважається абсолютно ліквідним, якщо: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$, тобто актив відповідної ліквідності повинен покривати пасив відповідної терміновості.

Оцінка ліквідності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» представлено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Оцінка ліквідності балансу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX»

за 2019 - 2021 рр., тис. грн

Умовні позначення	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів	Роки		
		2019	2020	2021
A1-П1	Високоліквідних активів	-7527	-6711	-4409
A2-П2	Середньоліквідних активів	+3843	+4773	+3860
A3-П3	Низьколіквідних активів	+6216	+9567	+12900
	Разом	+2532	+7628	+12351

Отже, аналіз ліквідності балансу показав, що протягом досліджуваних років баланс ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» має ознаки ліквідного, що пояснюється надлишком платіжних засобів.

Показники платоспроможності застосовуються для оцінки спроможності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховують як відношення суми грошових коштів та фінансових інвестицій (рядок 1160 + 1165) до суми поточних зобов'язань та забезпечень (рядок 1695). Нормативне значення показника $\geq 0,2$.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - це відношення суми грошових коштів, фінансових інвестицій, поточної дебіторської заборгованості (рядки 1125 по 1190, включаючи додаткові рядки 1115, 1120, 1140, 1145, 1180) до суми поточних зобов'язань та забезпечень (рядок 1695). Нормативне значення показника $\geq 0,7$.

Коефіцієнт загальної ліквідності трактують як відношення вартості оборотних активів (рядок 1195) до суми поточних зобов'язань та забезпечень (рядок 1695). Нормативне значення показника $\geq 1,0$.

До допоміжних показників ліквідності та платоспроможності відносять:

1. Коефіцієнт платоспроможності = грошові кошти та їх еквіваленти / поточні зобов'язання та забезпечення = $\frac{1165}{1695}$. Нормативне значення показника $\geq 0,1$.

2. Коефіцієнт критичної ліквідності = оборотні активи / позиковий капітал = $\frac{1195}{1595+1695+1700}$. Нормативне значення показника $\geq 1,0$.

Відповідність показників ліквідності та платоспроможності нормативним значенням та їх збільшення свідчить про покращення фінансового стану досліджуваних підприємств.

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 – 2021 рр. проаналізовано у табл. 3.9.

Таблиця 3.9

**Показники оцінки ліквідності та платоспроможності
ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 – 2020 рр.**

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р.
		2019	2020	2021	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$>0,2$	0,079	0,000	0,000	-0,079
Проміжний коефіцієнт покриття	$>0,7$	0,559	0,793	0,880	+0,321
Загальний коефіцієнт покриття	$\geq 1,5$	1,401	1,827	3,703	+2,302
Коефіцієнт платоспроможності	$\geq 0,1$	0,079	0,000	0,000	-0,079
Коефіцієнт критичної ліквідності	$\geq 0,8$	0,807	1,151	2,316	+1,508

Станом на 2021 рік коефіцієнт абсолютної ліквідності є вище нормативного на 0,2 пункти, тобто використавши грошові кошти підприємства не мало змогу погасити поточні зобов'язання (на 1 грн поточних зобов'язань припадало 0,0 грн. грошових коштів).

Проміжний коефіцієнт покриття є вище нормативного у 2021 році на 0,180 пункти. Розрахований показник показав, що відповідно на 1 грн поточних зобов'язань припадало відповідно до 2021 року 0,88 грн.(при нормативі $\geq 0,7$).

Загальний коефіцієнт покриття є вище нормативного протягом 2021 року. На 1 грн. поточних зобов'язань у 2021 р. припадає 3,7 грн. оборотних активів підприємства (при нормативі $\geq 1,5$).

Основне завдання аналізу фінансової стійкості (табл. 3.10) полягає у

визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан.

Таблиця 3.10

**Показники структури джерел формування капіталу ТОВ
«ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 - 2021 рр.**

Показники	Нормативне значення	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+; -) 2021 р. до 2019 р.
Показники структури джерел формування капіталу					
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,716	0,721	0,877	+0,161
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,284	0,279	0,123	-0,161
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,398	0,386	0,140	-0,257
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	2,515	2,588	7,120	+4,605
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зниження	0,034	0,005	0,000	-0,034
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Зниження	0,089	0,013	0,000	-0,089
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Підвищення	0,911	0,987	1,000	+0,089
Показники стану оборотних активів					
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	0,110	0,310	0,380	+0,270
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	>0,1	0,216	0,446	0,730	+0,514
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	>0,5	0,360	0,787	0,957	+0,597
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Підвищення	0,262	0,000	0,000	-0,262
Показники стану основного капіталу					
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Підвищення	0,786	0,683	0,714	-0,072
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Підвищення	0,632	0,497	0,544	-0,089
Коефіцієнт нагромадження амортизації	Зниження	0,298	0,444	0,467	+0,169
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Підвищення	0,570	1,011	0,838	+0,268

Результати виконаних розрахунків свідчать про середній рівень

фінансової стійкості ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за показниками структури джерел формування капіталу. Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що на кінець 2021 року частка власного капіталу у валюті балансу становить 87,7 %. Це на 16,1 пунктів більше порівняно з 2019 роком. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» відповідно зменшився з 0,284 до 0,123 і свідчить про достатній рівень фінансової залежності підприємства від кредиторів.

За коефіцієнтом фінансового ризику в 2019 році на 1 грн власного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» припадало 0,40 коп. позикового капіталу, а в звітному – 0,14 коп. Відповідно значення коефіцієнта фінансової стабільності показує, що в базовому році власний капітал перевищував позиковий капітал у 3,2 рази, а в 2021 р. – у 8,1 раз.

У цілому динаміка показників 1.1-1.4 табл. 3.10 свідчить про зниження рівня фінансової стійкості ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

Зниження коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів з 0,003 до 0 показує повну незалежність у 2021 р. ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» від довгострокових зовнішніх джерел фінансування. Значення коефіцієнтів довгострокових та поточних зобов'язань характеризують структуру позикового капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX», в якій частка довгострокових зобов'язань і забезпечень знизилася до 0, а поточних зобов'язань і забезпечень зросла з 91,1 до 100%, що в цілому позитивно впливає на оцінювання фінансової стійкості ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

Коефіцієнт маневреності власного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» зріс у 2019 році з 0,110 до 0,380 у 2021 р., та є вище нормативного значення ($> 0,1$). На кінець звітнього року 38 % власного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» було вкладено в оборотні активи.

Про високий рівень забезпеченості ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» власними оборотними коштами у 2021 році свідчать значення коефіцієнтів забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами та забезпеченості запасів власними оборотними коштами. На кінець 2021 року фактичний рівень

першого з них перевищує нормативне значення у 7,3 рази, а другого – відповідно на 91,4 %.

Коефіцієнт майна виробничого призначення ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» зменшився з 0,786 до 0,714. Але значення показників є стабільним, тому з погляду забезпеченості активами основної виробничо-господарської діяльності (основними засобами, запасами) ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» зберігає фінансову стійкість.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» зменшився з 0,632 до 0,544, що показує негативну динаміку зниження частки основних засобів у валюті балансу. Коефіцієнт нагромадження амортизації зріс з 0,298 до 0,467, але, рівень зношеності основних засобів і нематеріальних активів є невисоким, тому функціональний стан необоротних активів досліджуваного підприємства можна охарактеризувати як задовільний.

За динамікою коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» підвищило рівень забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами. Якщо в 2019 році на 1 грн необоротних активів припадало 0,57 грн оборотних, то в звітному – 0,83 грн. Отже, за переважною більшістю відносних показників ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» є фінансово стійким із позитивною динамікою.

В цілому, можна зробити висновок, що показники структури капіталу є вище нормативного значення та свідчать про те, що ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» є фінансово стійкий фінансовий стан та є незалежним від кредиторів. Показники ліквідності є вище нормативного, що характеризує фінансовий стан ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» як ліквідний і платоспроможний.

3.3. Аналіз доходів, витрат, фінансових результатів та рентабельності діяльності суб'єкта малого підприємництва

Фінансові результати як мета господарювання, що припускає варіативність її досягнення, є мірою ефективності, що дозволяє обрати підприємству найбільш прийнятні напрямки розвитку. Тісний взаємозв'язок фінансових результатів з усіма видами діяльності підприємства, їх залежність від стану та ефективності використання матеріальних і трудових факторів виробництва, ефективності системи управління визначає їхню високу значимість у системі оцінок сільськогосподарського підприємства. З іншого боку, цілеспрямований процес формування фінансових результатів впливає на загальну ефективність функціонування будь-якого підприємства.

Для аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» перш за все проаналізуємо склад, динаміку та структуру доходів та витрат.

Інформаційною основою аналізу доходів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» є інформація фінансової звітності: «Звіт про фінансові результати» та ф. – 50 с.г. «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

Для аналізу динаміки, складу та структури доходів діяльності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» використано інформацію «Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2019– 2021 рр. (табл. 3.11).

Таблиця 3.11

Структура і динаміка доходів

ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 - 2021 рр.

Види доходів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення 2021 р. (+,-) до 2019 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	абсо- лютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід від основної операційної діяльності	17173,1	98,1	16968,2	99,7	33399,9	94,2	+16226,8	+94,5
Ігші операційні доходи	334	1,9	48,3	0,3	2049,2	5,8	+1715,2	У 6,1 р.
Усього	17507,1	100,0	17016,5	100,0	35449,1	100,0	+17942	У 2 р.

Отже, у 2021 році 94,2% доходів становить чистий дохід від основної операційної діяльності (товарів, робіт, послуг), 5,8% – доходи від іншої операційної діяльності. За період 2019 - 2021 рр. сума доходів від основної операційної діяльності збільшилась на 16 млн. 226,8 тис. грн. або на 94,5%. Доходи від іншої операційної діяльності характеризуються збільшенням на 1 млн. 715,2 тис. грн., або у 6,1 рази.

В цілому у динаміці досліджуваних років доходи ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» зросли у 2021 році порівняно з 2019 роком на 17 млн. 942 тис. грн. або у 2 рази.

У процесі виробничої діяльності ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» проводить різного роду фінансово-господарські операції, що пов'язано з витратами.

Аналіз формування, структури і динаміки витрат і відрахувань ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12

**Динаміка та структура витрат і відрахувань
ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 - 2021 рр.**

Види витрат і відрахувань	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	8337,4	80,7	11917,6	87,9	23302	84,8	+14964,6	У 2,8 р.
Інші операційні витрати	1148,1	11,1	1034,3	7,6	4033,1	14,7	+2885	У 3,5 р.
Інші витрати	842	8,2	612	4,5	146,2	0,5	-695,8	-82,6
Усього витрат	10327,5	100,0	13563,9	100,0	27481,3	100,0	+17153,8	У 2,7 р.

Аналіз витрат ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» показав, що у 2021 р. порівняно з 2019 р. їх сума збільшилась на 17 млн. 153,8 тис. грн. або у 2,7 рази. Зросла сума собівартості реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на 14

млн. 964,6 тис. грн. або у 2,8 рази. Збільшилась також сума інших операційних витрат на 2 млн. 885 тис. грн., або у 3,5 рази. Знизилась сума втрат від інвестиційної діяльності на 695,8 тис. грн. або на 82,6%.

Найважливішим економічним показником функціонування підприємства є прибуток. Бухгалтерський підхід до визначення прибутку підприємства базується на даних форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», де відображаються доходи та витрати підприємства в розрізі видів діяльності: операційної (рахунок 70, 71, 90, 92, 93, 94), фінансової (рахунок 73, 95) та іншої звичайної діяльності (96, 97, 72, 74). Зіставлення доходів та витрат дає можливість визначити фінансовий результат в розрізі видів діяльності (рахунок 791, 792, 793) та чистий прибуток (збиток) (рахунок 441, 442).

Динаміка складових фінансових результатів досліджуваного підприємства представлено на рис. 3.3.

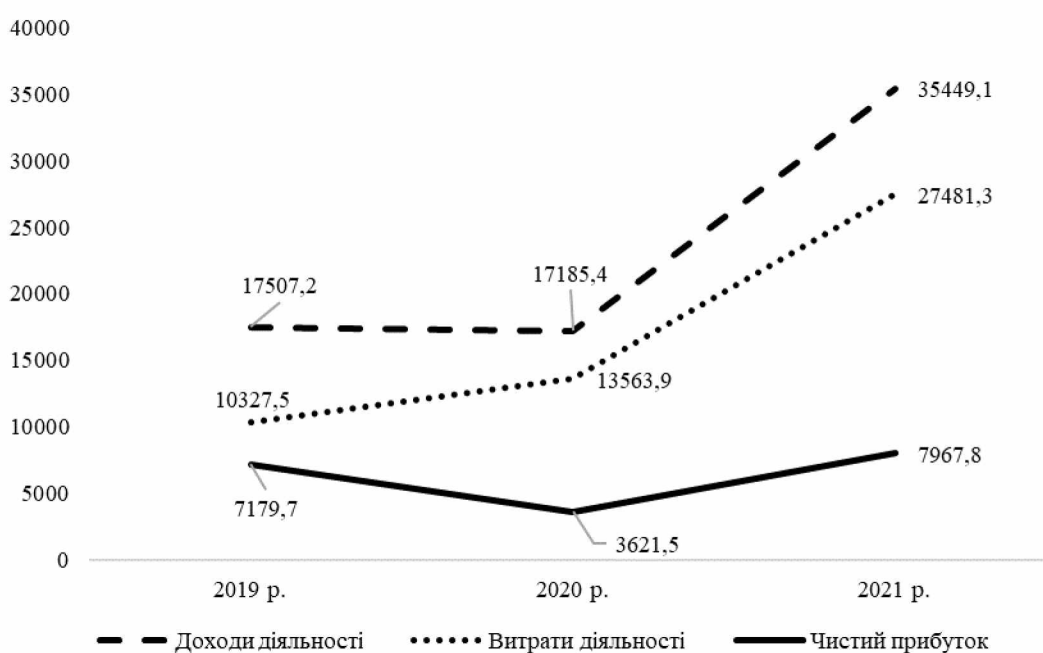

Рис. 3.3. Динаміка доходів, витрат діяльності та чистого прибутку ТОВ «VXXXXXXXXXXXX» за 2019 – 2021 рр., тис. грн.

Ефективність є економічною категорією. Вона відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх ресурсами.

Ефективність використання майна підприємства характеризується часткою інтенсивних (ресурсовіддача) і екстенсивних (збільшенням розміру майна) чинників у збільшенні виручки від реалізації продукції. За допомогою способу ланцюгових підстановок та табл. 3.13 визначимо вплив середньорічної вартості майна та ресурсовіддачі на зміну чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ».

Таблиця 3.13

Вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції ТОВ «ВХХХХХХХХХХХ» за 2019, 2021 рр.

Показник	Умовні позначення	Роки		Відхилення 2021 р. до 2019 р.	
		2019	2021	абсолютне	відносне
Середньорічна вартість майна, тис. грн	М	30012,1	35586,1	+5574	+18,6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	ЧД	17173,2	33399,9	+16226,7	+94,5
Ресурсовіддача,	РВ	0,57	0,94	+0,37	+64,0

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ»:

$$\text{ЧД} = \text{М} \times \text{РВ}. \quad (3.1)$$

За даними табл. 3.13 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{М}_1 \times \text{РВ}_0 \quad (3.2)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 35586,1 \times 0,57 = 20\,284,08.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ», тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (3.3)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 33399,9 - 17173,2 = +16226,7.$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості майна:

$$\Delta \text{ЧД}_\text{М} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0 \quad (3.4)$$

$$\Delta \text{ЧД}_\text{М} = 20284,08 - 17173,2 = +3\,110,88.$$

2. Ресурсовіддачі:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}} \quad (3.5)$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = 33399,9 - 20284,08 = +13\,115,82$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧД}_M + \Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} \quad (3.6)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 3110,88 + 13\,115,82 = +16226,7.$$

Факторний аналіз чистого доходу ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» показав, що за рахунок збільшення середньорічної вартості майна підприємства у 2021 році порівняно з 2019 роком на 5 млн. 574 тис. грн., або на 18,6%, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) збільшився на 3 млн. 110,88 тис. грн.; за рахунок підвищення ресурсовіддачі на 0,37 грн., або на 64 %, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) збільшився на 13 млн 115,82 тис. грн. Перевірка підтвердила правильність розрахунку.

За даними табл. 3.14 проведемо аналіз оборотності оборотних активів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 – 2021 рр.

Таблиця 3.14

Оборотність оборотних активів ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» за 2019 – 2021 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2021 р. до 2019 р.	
	2019	2020	2021	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн	17173,2	16968,2	33399,9	+16226,7	+94,5
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	10970,15	14411,35	17021,35	+6051,2	+55,2
Коефіцієнт обертання оборотних коштів	1,565	1,177	1,962	+0,397	x
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	230	306	183	-47	-20,2

Коефіцієнт обертання оборотних коштів збільшився з 1,565 у 2019 році до 1,962 у 2021 році, тобто на 0,397 пункти, а тривалість одного обороту оборотних активів зменшилась на 47 днів або на 20,2%.

Вказані зміни показників свідчать про прискорення оборотності, що пояснюється збільшенням чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг (на 94,5 %) порівняно з зростанням середньорічної вартості оборотних активів (на 55,2 %)

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX»:

$$\text{ЧД} = \text{ОА} \times \text{Коб.} \quad (3.7)$$

За даними табл. 3.14 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{ОА}_1 \times \text{Коб}_0. \quad (3.8)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 17021,35 \times 1,565 = 26\,638,41.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (3.9)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 33399,9 - 17173,2 = +16226,7,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості оборотних активів:

$$\Delta \text{ЧДоа} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0. \quad (3.10)$$

$$\Delta \text{ЧДоа} = 26\,638,41 - 17173,2 = +9\,465,21.$$

2. Коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta \text{ЧДко} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}}. \quad (3.11)$$

$$\Delta \text{ЧДко} = 33399,9 - 26\,638,41 = +6\,761,49.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧДм} + \Delta \text{ЧДрв} . \quad (3.12)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 9465,21 + 6\,761,49 = +16\,226,7.$$

Факторний аналіз чистого доходу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» показав, що за рахунок зростання середньорічної вартості оборотних активів підприємства у 2021 році порівняно з 2019 роком на 6 млн 51,2 тис. грн. або на 55,2 %, сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції збільшилася на 9 млн 465,21 тис. грн.; за рахунок збільшення коефіцієнта обертання оборотних активів на -

0,397 пункти, сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції збільшилася на 6 млн. 761,5 тис. грн. Перевірка підтвердила правильність розрахунку.

Рентабельність - це рівень прибутковості підприємства, який вимірюється у відсотках. Підприємство вважається рентабельним, якщо доходи від реалізації продукції покривають витрати виробництва, і, крім того, забезпечують прибуток, достатній для нормального його функціонування. Основні завдання аналізу рентабельності: оцінка ефективності діяльності підприємства на поточний момент; виявлення зміни рентабельності протягом певного періоду; визначення резервів зростання рентабельності. Рентабельність оцінюють із різною метою залежно від потреби. Найчастіше рентабельність підприємств оцінюють потенційні інвестори з метою визначення доцільності інвестування коштів. На ТОВ «ВXXXXXXXXXX» оцінку рентабельності проводять власники й директори з метою прийняття необхідних управлінських рішень, спрямованих на підтримку або підвищення рівня рентабельності.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності, окупність витрат і т. д. Вони більш повно, ніж прибуток, характеризують остаточні результати господарювання. Їхній розмір показує співвідношення ефекту з наявними або викоистаними ресурсами.

Модель факторного аналізу показника загальної рентабельності капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXX»:

$$PK = \frac{\Phi P}{K} \times 100 = \frac{\Phi P \times \text{ЧД}}{K \times \text{ЧД}} \times 100 = \frac{\Phi P}{\text{ЧД}} \times 100 \times \frac{\text{ЧД}}{K} = PP \times KOK \quad (3.13)$$

Отже, на зміну загальної рентабельності капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXX» впливають два фактори: рентабельність продажу та коефіцієнт окупності (обертання) капіталу.

Розрахунок впливу факторів на зміну результативного показника проведемо за допомогою способів ланцюгових підстановок з використанням вихідних даних ТОВ «ВXXXXXXXXXX» (табл. 3.15).

За даними табл. 3.15 проводиться розрахунок умовного показника загальної рентабельності капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX», %:

$$PK_{ум} = PP_1 \times KOK_0 \quad (3.14)$$

$$PK_{ум} = 23,9 \times 0,572 = 13,671$$

Загальна зміна (+;-) загальної рентабельності капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX», пунктів:

$$\Delta PK = PK_1 - PK_0 \quad (3.15)$$

$$\Delta PK = 22,4 - 23,9 = -1,5$$

Таблиця 3.15

Вихідні дані для факторного аналізу загальної рентабельності сукупного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за 2019, 2021 рр.

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р.	
		2019	2021	абсолютне	відносне, %
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток, тис. грн	ФР	7179,8	7967,8	+788	+11,0
Чистий дохід (виручка) від реалізації послуг, тис. грн	ЧД	17173,3	33399,9	+16226,6	+94,5
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	К	30012,1	35586,1	+5574	+18,6
Загальна рентабельність капіталу, %	PK	23,9	22,4	-1,5	x
Рентабельність реалізації, %	PP	41,8	23,9	-17,9	x
Коефіцієнт окупності капіталу	KOK	0,572	0,939	+0,367	x

у тому числі за рахунок факторів:

- рентабельності продажу:

$$\Delta PK_{PP} = PK_{ум} - PK_0 \quad (3.16)$$

$$\Delta PK_{PP} = 13,671 - 23,9 = -10,229,$$

- коефіцієнта окупності (обертання) капіталу :

$$\Delta PK_{KOK} = PK_1 - PK_{ум} \quad (3.17)$$

$$\Delta PK_{KOK} = 22,4 - 13,671 = 8,729.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta PK = \Delta PK_{PP} + \Delta PK_{KOK} \quad (3.18)$$

$$\Delta PK = -10,229 + 8,729 = -1,5.$$

Отже, зменшення загальної рентабельності сукупного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» із 23,9% у 2019 році до 22,4% у 2021 році, тобто на 1,5 пункти, пояснюється впливом наступних чинників:

- за рахунок зниження рентабельності реалізації на 17,9 пункти, загальна рентабельність сукупного капіталу зменшилася на 10,229 пункти;
- внаслідок збільшення коефіцієнта окупності (обертання) капіталу на 0,367 пункти, загальна рентабельність сукупного капіталу збільшилась на 8,729 пункти.

За допомогою способу ланцюгових підстановок визначимо вплив факторів на зміну показника загальної рентабельності (збитковості) власного капіталу ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

Результати проведеного факторного аналізу показників можуть бути рекомендовані для обґрунтування управлінських рішень в частині підвищення ефективності використання основних засобів і запасів ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX».

До шляхів підвищення рентабельності досліджуваного підприємства можна віднести - удосконалення роботи відділу маркетингу, зокрема скоригувати стратегію і тактику маркетингу. Наприклад, всі зусилля та матеріальні ресурси направити на виробництво тільки тих видів продукції, на який є попит, але необхідно врахувати щоб така продукція була; зняття низькорентабельної продукції з виробництва, натомість підвищити показники виробництва середньо рентабельної продукції.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

В умовах воєнного стану малі підприємства займають важливу позицію в забезпеченні економічного зростання країни, перепрофілюванню виробництва, насиченні ринку необхідними товарами і послугами, вирішенні проблем щодо забезпечення робочих місць.

Нормативно-правове регулювання діяльності малих підприємств визначається законодавчими актами різних рівнів, але має бути послідовним, систематичним та максимально простим з метою забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні.

ТОВ «Віродження» є малим сільськогосподарським підприємством. Розвивається лише галузь рослинництва, переважаючим у 2021 році є вирощування технічних культур. Функції управління підприємством виконує керівник, який одночасно є одним із засновників товариства. Керівнику підпорядковується бухгалтер, до повноважень якого відноситься ведення бухгалтерського обліку, обчислення податків, складання фінансової, статистичної та податкової звітності.

Проведено діагностику фінансового-економічної діяльності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» за 2019-2021 рр. Станом на 2021 рік є прибутковим та рентабельним, незалежним від зовнішніх кредиторів, ліквідним та платоспроможним.

Аналіз ліквідності балансу показав, що протягом досліджуваних років баланс ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» має ознаки ліквідного, що пояснюється

надлишком платіжних засобів; чистий дохід від реалізації продукції збільшився у 2021 році порівняно з 2019 роком за рахунок збільшення середньорічної вартості майна та підвищення ресурсовіддачі; факторний аналіз показав тенденцію до зменшення загальної рентабельності сукупного капіталу на 1,5 пункти.

В ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» ведення обліку є функцією бухгалтера підприємства, використовується План рахунків бухгалтерського обліку, для обліку витрат – рахунки 9 класу «Витрати діяльності». Підприємство є платником єдиного податку 4 групи. В ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» застосовується автоматизована форма обліку. Фінансові результати визначаються щомісячно

Розкрито етапи процесу підготовки, складання й подання Фінансового звіту ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX», основні з яких: проведення річної інвентаризації господарських засобів при закритті звітного періоду; підготовка облікових даних для складання фінансової звітності й закриття облікових регістрів; затвердження керівництвом річної фінансової звітності; подання Фінзвіту до ДФСУ та статистики.

Згідно П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» фінансова звітність малого підприємства складається з двох форм: балансу, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал та звіту про фінансові результати, відповідно доходи, витрати, фінансові результати. Ці дві форми об'єднані єдиною назвою «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства» і мають скорочену форму показників.

Особливістю фінансової звітності ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» є: скорочення кількості розділів звітності (у Звіті про фінансові результати лише один розділ); скорочення кількості статей у звітності; заповнення форм фінансової звітності у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

Актив балансу має три розділи, пасив балансу малого підприємства має чотири розділи.

Баланс ТОВ «ВXXXXXXXXXXXX» традиційно представляється у вигляді

двох – актив, який включає інформацію про залишки нематеріальних активів, незавершеного будівництва, основних засобів, довгострокових біологічних активів, запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів та пасив – залишки про власний капітал підприємства та довгострокові та поточні зобов'язання.

У звіті про фінансові результати ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період, наростаючим підсумком з початку року. Скорочення статей фінансової звітності є актуальним у зв'язку з тим, що малі підприємства можуть вести спрощений облік доходів і витрат, у т.ч. без застосування подвійного запису, а також дозволене ведення обліку й складання звітності безпосередньо власником (керівником) підприємства.

З метою забезпечення підтвердження впевненості у тому, що на підприємстві дотримуються необхідних принципів ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності необхідно проводити внутрішньогосподарський контроль, визначити джерела інформації, методичні прийоми отримання, узагальнення та реалізації результатів.

Для покращення фінансового стану ТОВ «ВХХХХХХХХХХХХ» доцільно: здійснювати контроль структури операційних витрат; переглянути співвідношення необоротних та оборотних активів підприємства й знаходити додаткові ринки збуту товарів і надання послуг; оцінювати динаміку й співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; контролювати грошові потоки підприємства та розробити платіжний календар.